

Међународни стандард финансијског извештавања 13 *Одмеравање фер вредности*

Циљ

- 1 Овај IFRS:
- (а) дефинише *фер вредност*;
  - (б) даје, унутар само једног IFRS, оквир за одмеравање фер вредности; и
  - (ц) захтева обелодањивања о одмеравању фер вредности.
- 2 Фер вредност је на тржишту засновано одмеравање, а не одмеравање засновано на специфичном ентитету. За неку имовину и обавезе, уочљиве тржишне трансакције или тржишне информације могу бити доступне. За другу имовину и обавезе, уочљиве тржишне трансакције и тржишне информације могу бити недоступне. Међутим, циљ објективног одмеравања фер вредности у оба случаја је исти—да се процени цена по којој би била реализована *редовна трансакција* продаје имовине или преноса обавезе између учесника на тржишту на датум одмеравања по текућим тржишним условима (тј. *излазна цена* на датум одмеравања из перспективе учесника на тржишту који поседује имовину или има обавезу).
- 3 Када цена за истоветну имовину или обавезу није уочљива, ентитет одмерава фер вредност користећи технику процене која максимално користи *уочљиве инпуте* и минимално користи *неуочљиве инпуте*. С обзиром да је фер вредност на тржишту засновано одмеравање, она се одмерава коришћењем претпоставки које би користили учесници на тржишту приликом одређивања цене имовине или обавезе, укључујући и претпоставке о ризику. Као резултат тога, намера ентитета да држи имовину или да измири или на други начин испуни обавезу није релевантна приликом одмеравања фер вредности.
- 4 Дефиниција фер вредности се фокусира на имовину и обавезе будући да су оне примарни предмет рачуноводственог одмеравања. Додатно, овај IFRS се примењује на инструменте сопственог капитала ентитета, који се одмеравају по фер вредности.

Делокруг

- 5 Овај IFRS се примењује када други IFRS захтева или дозвољава одмеравања по фер вредности, или обелодањивања о одмеравању по фер вредности (и одмеравања, као што је фер вредност умањена за трошкове продаје, заснована на фер вредности, или обелодањивања о тим одмеравањима), осим као што је утврђено у параграфима 6 и 7.
- 6 Захтеви за одмеравањем и обелодањивањем из овог IFRS не примењују се на следеће:
- (а) трансакције плаћања на основу акција, у делокругу IFRS 2 *Плаћања на основу акција*;
  - (б) лизинг трансакције, које су обухваћене IAS-ом 17 *Лизинг*; и
  - (ц) одмеравања која могу имати неких сличности са фер вредношћу, али која нису фер вредност, као што су нето остварива вредност из IAS 2 *Залихе*, или употребна вредност из IAS 36 *Умањење вредности имовине*.
- 7 Обелодањивања, захтевана овим IFRS-ом, нису обавезна за следеће:
- (а) имовина плана, која се одмеравају по фер вредности у складу са IAS-ом 19 *Примања запослених*;
  - (б) инвестиције у планове пензијских примања, које се одмеравају по фер вредности у складу са IAS-ом 26 *Рачуноводство и извештавање планова пензијских примања*; и
  - (ц) имовина чија је надокнадива вредност једнака фер вредности умањеној за трошкове отуђења, у складу са IAS-ом 36.
- 8 Оквир за одмеравање фер вредности, описан у овом IFRS-у, примењује се како приликом почетног одмеравања, тако и накнадног одмеравања, уколико је фер вредност захтевана или дозвољена по другим IFRS.

Одмеравање

Дефиниција фер вредности

- 9 Овај IFRS дефинише фер вредност као цену која би била добијена за продају имовине, или плаћена за пренос обавезе у редовној трансакцији између учесника на тржишту на датум одмеравања.
- 10 У параграфу Б2 се описује општи приступ одмеравању фер вредности.

Имовина или обавеза

- 11 Одмеравање фер вредности врши се за конкретну имовину или обавезу. Према томе, при одмеравању фер вредности ентитет узима у обзир карактеристике имовине или обавезе, ако би тржишни учесници узели у обзир те карактеристике приликом одређивања цене те имовине или обавезе на датум одмеравања. Те карактеристике укључују, на пример, следеће:
- (а) стање и локација имовине; и
- (б) ограничења, ако постоје, за продају или коришћење имовине.
- 12 Утицај на одмеравање, који произилази из неке посебне карактеристике, биће различит у зависности од тога како би таква карактеристика била узета у обзир од стране учесника на тржишту.
- 13 Имовина или обавеза, који се одмеравају по фер вредности, могу бити било које од следећег:
- (а) засебна имовина или обавеза (на пример, финансијски инструмент или нефинансијска имовина); или
- (б) група имовина, група обавеза или група имовине и обавеза (на пример, јединица која генерише готовину, или пословни подухват).
- 14 За сврхе признавања или обелодањивања, одговор на питање да ли је имовина или обавеза засебно имовина или обавеза, група имовине, група обавеза или група имовине и обавеза, зависи од њихове обрачунске јединице. Обрачунска јединица за имовину или обавезу се утврђује у складу са IFRS-ом који захтева или дозвољава одмеравање по фер вредности, изузев случајева утврђеним овим IFRS-ом.

Трансакција

- 15 Одмеравање фер вредности се ради под претпоставком да су имовина или обавеза размењени у редовној трансакцији између тржишних учесника приликом продаје имовине или преноса обавезе на датум одмеравања, по текућим тржишним условима.
- 16 Одмеравање фер вредности се ради под претпоставком да се трансакција продаје имовине или преноса обавезе одвија или:
- (а) на *примарном тржишту* за имовину или обавезу; или
- (б) у одсуству примарног тржишта, на *најповољнијем тржишту* за имовину или обавезу.
- 17 Ентитет није у обавези да спроведе свеобухватно истраживање свих могућих тржишта у циљу идентификовања примарног тржишта или, у одсуству примарног тржишта, најповољнијег тржишта, али ће узети у обзир све информације које су разумно расположиве. У одсуству доказа о супротном, тржиште на коме би ентитет уобичајено иницирао трансакцију продаје имовине или преноса обавезе се подразумева да је примарно тржиште или, у одсуству примарног тржишта, да је најповољније тржиште.
- 18 У случају да за имовину или обавезу постоји примарно тржиште, фер вредност ће представљати цена на том тржишту (било да је цена директно уочљива или процењена коришћењем друге технике процене), чак и ако је цена на другом тржишту потенцијално повољнија на датум одмеравања.
- 19 Ентитет мора имати приступ примарном (или најповољнијем) тржишту на датум одмеравања. С обзиром да различити ентитети (и пословни подухвати у оквиру тих ентитета) са различитим активностима могу имати приступ различитим тржиштима, примарно (или најповољније) тржиште за исту имовину или обавезу може се разликовати за различите ентитете (и пословне подухвате у оквиру тих ентитета). Према томе, примарно (или најповољније) тржиште (стога и тржишни учесници) посматра се из перспективе ентитета, чиме се дозвољавају разлике између ентитета са различитим активностима.

- 20 Иако ентитет мора имати могућност приступа тржишту, ентитет не мора имати могућност да прода конкретну имовину, нити да пренесе конкретну обавезу на датум одмеравања да би могао да одмери фер вредност на основу цене на том тржишту.
- 21 Чак и када не постоји уочљиво тржиште које може да пружи ценовне информације за продају имовине, или за пренос обавезе на датум одмеравања, одмеравање фер вредности се врши под претпоставком да се трансакција одвија на тај датум, посматрано из перспективе учесника на тржишту који поседује имовину или има обавезу. Таква претпостављена трансакција пружа основ за процењивање цене продаје имовине или преноса обавезе.

Учесници на тржишту

- 22 Ентитет одмерава фер вредност имовине или обавезе користећи претпоставке које би учесници на тржишту користили приликом одређивања цене имовине или обавезе, под претпоставком да тржишни учесници делају у свом најбољем економском интересу.
- 23 У развијању тих претпоставки, ентитет није обавезан да идентификује специфичне учеснике на тржишту. Уместо тога, ентитет идентификује карактеристике по којима се тржишни учесници генерално издвајају, узимајући у обзир факторе који су својствени свему што следи:
- (а) имовини или обавези;
  - (б) примарном (или најповољнијем) тржишту за имовину или обавезу; и
  - (ц) тржишним учесницима са којима би ентитет учествовао у трансакцији на тржишту.

Цена

- 24 Фер вредност је цена која би била наплаћена за продају имовине, односно плаћена за пренос обавезе у редовној трансакцији на примарном (или најповољнијем) тржишту на датум одмеравања, по текућим тржишним условима (тј. излазна цена), независно од тога да ли је та цена директно уочљива или процењена употребом друге технике процене.
- 25 Цена на примарном (или најповољнијем) тржишту, примењена за одмеравање фер вредности имовине или обавезе, не коригује се за *трошкове трансакције*. Трошкови трансакције се рачуноводствено обухватају у складу са другим IFRS. Трошкови трансакције нису карактеристика имовине или обавезе; уместо тога, они су специфични за трансакцију и разликоваће се у зависности од начина на који ентитет учествује у трансакцији са имовином или обавезом.
- 26 Трошкови трансакције не укључују *трошкове транспорта*. Ако је локација карактеристична имовини (што може бити случај, на пример, са робом), цена на примарном (или најповољнијем) тржишту се коригује за трошкове, ако постоје, који би настали у транспортовању имовине са његове тренутне локације до тржишта.

Примена за нефинансијска имовину

Највеће и најбоље искоришћење нефинансијске имовине

- 27 Одмеравање фер вредности нефинансијске имовине узима у обзир могућност тржишног учесника да генерише економске користи *највећим и најбољим* искоришћењем имовине или његовом продајом другом тржишном учеснику који би највише и најбоље искористио имовину.
- 28 Највеће и најбоље искоришћење нефинансијске имовине узима у обзир коришћење имовине које је физички могуће, законски дозвољено и финансијски изводљиво, као што следи:
- (а) Коришћење које је физички могуће узима у обзир физичке особине имовине које би тржишни учесници узели у обзир приликом одређивања цене имовине (на пример, локација или величина непокретности).
  - (б) Коришћење које је законски дозвољено узима у обзир сва законска ограничења за коришћење имовине које би тржишни учесници узели у обзир приликом одређивања цене имовине (на пример, грађевински прописи који се односе на непокретност).
  - (ц) Коришћење које је финансијски изводљиво узима у обзир да ли употреба имовине, која је физички могућа и законски дозвољена, генерише адекватан приход или токове готовине (узимајући у обзир трошкове привођења имовине таквој намени) да произведе приносе од

инвестиције које би тржишни учесници захтевали од инвестиције у такву имовину стављене у такву употребу.

- 29 Највеће и најбоље искоришћење се одређује из перспективе тржишних учесника, чак и ако ентитет намерава другачије коришћење. Претпоставља се, међутим, да је текуће коришћење нефинансијске имовине од стране ентитета највише и најбоље искоришћење истог, осим ако тржишни или други фактори указују да би другачије коришћење од стране тржишних учесника максимизирало вредност те имовине.
- 30 Да би заштитио своју конкурентску позицију, или из других разлога, ентитет може имати намеру да не користи активно стечену нефинансијску имовину или може имати намеру да не користи имовину на нивоу његове највеће и најбоље искоришћености. Примера ради, то може бити случај са стеченом нематеријалном имовином коју ентитет планира да користи дефанзивно, да би спречио друге да га користе. Ипак, ентитет одмерава фер вредност нефинансијске имовине са претпоставком највеће и најбоље искоришћености од стране тржишних учесника.

Претпоставка процене за нефинансијске имовине

- 31 Највећим и најбољим искоришћењем нефинансијске имовине установљава се претпоставка процене која се користи у одмеравању фер вредности имовине, као што следи:
- (a) Највеће и најбоље искоришћење нефинансијске имовине може да обезбеди максималну вредност за тржишне учеснике кроз њено коришћење у комбинацији са другом имовином као групе (инсталирано, или на други начин прилагођено употреби) или у комбинацији са другом имовином и обавезама (на пример, пословни подухват).
- (i) Ако је највећа и најбоља искоришћеност имовине њено коришћење у комбинацији са другом имовином или са другом имовином и обавезама, фер вредност имовине је цена која би била наплаћена у текућој трансакцији продаје имовине, под претпоставком да би имовина била коришћена заједно са другом имовином или са другом имовином и обавезама и да би та имовина и обавезе (тј. њена комплементарна имовина и повезане обавезе) били доступни тржишним учесницима.
- (ii) Обавезе повезане са имовином и са комплементарном имовином укључују обавезе којима се финансира обртни капитал, али не укључују обавезе којима се финансира имовина изван групе имовине.
- (iii) Претпоставке о највећој и најбољој искоришћености нефинансијске имовине морају бити конзистентне за сву имовину (за које је највећа и најбоља искоришћеност релевантна) у групи имовине или групи имовине и обавеза у оквиру којих би се имовина користила.
- (б) Највеће и најбоље искоришћење нефинансијске имовине може, на самосталној основи, да обезбеди максималну вредност тржишним учесницима. Ако је највеће и најбоље искоришћење нефинансијске имовине на самосталној основи, фер вредност имовине је цена која би била наплаћена у текућој трансакцији продаје имовине тржишним учесницима, који би користили имовину на самосталној основи.
- 32 Одмеравање фер вредности нефинансијске имовине претпоставља да се имовина конзистентно продаје са обрачунском јединицом утврђеном у другим IFRS (која може бити појединачна имовина). То је случај чак и кад се фер вредност одмерава под претпоставком да је највеће и најбоље искоришћење имовине њено коришћење у комбинацији са другом имовином или са другом имовином и обавезама, зато што се фер вредност одмерава под претпоставком да тржишни учесник већ поседује комплементарну имовину и повезане обавезе.
- 33 У параграфу Б3 се описује примена концепта претпоставке процене за нефинансијску имовину.

Примена на обавезе и инструменте сопственог капитала ентитета

Општи принципи

- 34 **Фер вредност се одмерава под претпоставком да се финансијска или нефинансијска обавеза или инструмент сопственог капитала ентитета (на пример, учешће у капиталу издато као накнада у пословној комбинацији) преноси тржишном учеснику на датум одмеравања. Пренос обавезе или инструмента сопственог капитала ентитета врши се под следећим претпоставкама:**
- (а) **Обавеза остаје неизмирена и тржишни учесник на кога се преноси обавеза је дужан да измири обавезу. Обавеза се не измирује према другој уговорној страни, нити се на други начин поништава на датум одмеравања.**
  - (б) **Инструмент сопственог капитала ентитета остаје важећи и тржишни учесник на кога је пренет преузима сва права и обавезе повезане са инструментом. Инструмент се не поништава, нити се на други начин укида на датум одмеравања.**
- 35 Чак и када не постоји уочљиво тржиште са информацијама за утврђивање цене преноса обавезе или инструмента сопственог капитала ентитета (на пример, зато што уговорна или друга законска ограничења спречавају пренос таквих ставки), могуће је да постоји уочљиво тржиште за такве ставке ако их друге стране држе као имовину (на пример, корпоративна обвезница или куповна опција за акције ентитета).
- 36 У свим случајевима, ентитет максимално користи релевантне уочљиве инпуте и на минимум своди коришћење неуочљивих инпута ради испуњења циља одмеравања фер вредности, а то је процена цене по којој би у редовној трансакцији између тржишних учесника био извршен пренос обавезе или инструмента капитала на датум одмеравања, по текућим тржишним условима.

Обавезе и инструменти капитала које друге стране држе као имовину

- 37 **Када није доступна котирана цена за пренос исте или сличне обавезе, односно инструмента сопственог капитала ентитета, а идентичну ставку друга страна држи као имовину, ентитет одмерава фер вредност обавезе или инструмента капитала из перспективе тржишног учесника који држи идентичну ставку као имовину, на датум одмеравања.**
- 38 У таквим случајевима, ентитет одмерава фер вредност обавезе или инструмента капитала као што следи:
- (а) употребом котиране цене на *активном тржишту* за идентичне ставке које друге стране држе као имовину, ако је та цена доступна.
  - (б) ако та цена није доступна, коришћењем других уочљивих инпута, као што је котирана цена на тржишту које није активно за идентичну ставку коју друга страна држи као имовину.
  - (ц) ако уочљиве цене из (а) и (б) нису доступне, коришћењем друге технике процене, као што је:
    - (i) *приходни приступ* (на пример, техника садашње вредности која узима у обзир будуће токове готовине које би тржишни учесник очекивао да прими од држања обавезе или инструмента капитала као имовине; видети параграфе Б10 и Б11).
    - (ii) *тржишни приступ* (на пример, коришћење котираних цена за сличне обавезе или инструменте капитала које друге стране држе као имовину; видети параграфе Б5-Б7).
- 39 Ентитет коригује котирану цену обавезе или инструмента сопственог капитала, које друга страна држи као имовину, само ако постоје фактори специфични за имовину, који нису примењиви за одмеравање фер вредности обавезе или инструмента капитала. Ентитет је дужан да обезбеди да цена имовине не одражава ефекат ограничења којим се спречава продаја те имовине. Неки од фактора који могу да укажу на чињеницу да котирану цену имовине треба кориговати укључују следеће:
- (а) Котирана цена имовине се односи на сличну (али не исту) обавезу или инструмент капитала које друга страна држи као имовину. На пример, обавеза или инструмент капитала могу имати посебну карактеристику (на пример, кредитни квалитет издаваоца) која се разликује од оне која се одражава у фер вредности сличне обавезе или инструмента капитала који се држе као имовину.
  - (б) Обрачунска јединица имовине није иста као за обавезу или инструмент капитала. На пример, код обавеза, у неким случајевима цена имовине одражава комбиновану цену пакета, која се састоји како од износа који пристижу од издаваоца, тако и од побољшања кредитног бонитета трећих страна. Ако обрачунска јединица за обавезу није комбиновани пакет, циљ је да се

одмери фер вредност обавезе издаваоца, а не фер вредност комбинованог пакета. Стога, у таквим случајевима, ентитет коригује уочљиву цену имовине да би искључио ефекат побољшања кредитног бонитета трећих страна.

Обавезе и инструменти капитала које друге стране не држе као имовину

40 Када котирана цена за пренос исте или сличне обавезе или инструмента сопственог капитала није доступна и идентичну ставку друга страна не држи као имовину, ентитет одмерава фер вредност обавезе или инструмента капитала коришћењем технике процене из перспективе тржишног учесника који има обавезу или је издао инструмент капитала.

41 На пример, у примени технике садашње вредности, ентитет може да узме у обзир једно од следећих:

- (а) будуће одливе готовине за које тржишни учесник очекује да се догоде приликом измирења обавезе, укључујући и надокнаду коју тржишни учесник захтева за преузимање обавезе (видети параграфе Б31-Б33).
- (б) износ који би тржишни учесник примио да преузме или да изда истоврсну обавезу или инструмент капитала, користећи претпоставке које би тржишни учесници користили приликом одређивања цене за идентичне ставке (на пример, поседовање истих кредитних карактеристика) на примарном (или најповољнијем) тржишту за издавање обавезе или инструмента капитала са једнаким уговорним условима.

Ризик неизвршења

42 Фер вредност обавезе одражава ефекте *ризика неизвршења*. Ризик неизвршења укључује, али не мора бити ограничен на сопствени кредитни ризик ентитета (као што је дефинисано у IFRS 7 *Финансијски инструменти: Обелодањивања*). За ризик неизвршења се претпоставља да је једнак пре и после преноса обавезе.

43 Приликом одмеравања фер вредности обавезе, ентитет узима у обзир ефекат сопственог кредитног ризика (кредитну позицију) и све остале факторе који могу утицати на вероватноћу да ће обавеза бити или неће бити извршена. Тај ефекат се може разликовати у зависности од обавезе, на пример:

- (а) да ли се обавеза односи на обавезу измирења у готовини (финансијска обавеза), или на обавезу испоруке робе или услуга (нефинансијска обавеза).
- (б) услови побољшања кредитног бонитета који су повезани за обавезом, ако постоје.

44 Фер вредност обавезе одражава ефекат ризика неизвршења заснованог на обрачунској јединици. Издавалац обавезе издате са неодојивим побољшањем кредитног бонитета од стране трећег лица, који се узима у обзир одвојено од обавезе, не укључује ефекат побољшања кредитног бонитета (на пример, гаранција треће стране за дуг) на одмеравање фер вредности обавезе. Ако се побољшање кредитног бонитета узима у обзир засебно од обавезе, издавалац узима у обзир сопствену кредитну позицију, а не позицију трећег лица гаранта приликом одмеравања фер вредности обавезе.

Ограничење којим се спречава пренос обавезе или инструмента сопственог капитала ентитета

45 Приликом одмеравања фер вредности обавезе или инструмента сопственог капитала ентитета, ентитет не укључује засебан инпут нити корекцију других *инпута* везаних за постојање ограничења које спречава пренос ставке. Ефекат ограничења којим се спречава пренос обавезе или инструмента сопственог капитала ентитета је или имплицитно или експлицитно обухваћен другим инпутима за одмеравање фер вредности.

46 На пример, на датум трансакције су и поверилац и дужник прихватили цену трансакције за обавезу са пуним знањем да обавеза укључује ограничење којим се спречава њен пренос. Као резултат укључивања тог ограничења у цену трансакције, засебан инпут, или корекција постојећег инпута, којим би био обухваћен ефекат ограничења на пренос, није потребан на датум трансакције. На сличан начин, засебан инпут, или корекција постојећег инпута, којим би био обухваћен ефекат ограничења на пренос није потребан на датуме накнадног одмеравања.

Финансијска обавеза по позиву

- 47 Фер вредност финансијске обавезе са обележјем измирења по позиву (на пример, депозит по виђењу) није мања од износа који треба да се исплати по позиву, дисконтваног од првог датума када се може захтевати плаћање износа.

Примена на финансијску имовину и финансијске обавезе са компензирајућим позицијама тржишних ризика или кредитног ризика друге уговорне стране

- 48 Ентитет, који држи групу финансијске имовине и финансијских обавеза, изложен је тржишним ризицима (као што је дефинисано у IFRS 7) и кредитном ризику (као што је дефинисано у IFRS 7) сваке уговорне стране. Ако ентитет управља групом финансијске имовине и финансијских обавеза на бази сопствене нето изложености тржишним ризицима, или кредитном ризику, ентитету је дозвољено да примени изузеће од овог IFRS за одмеравање фер вредности. То изузеће дозвољава ентитету да одмерава фер вредност групе финансијске имовине и финансијских обавеза на бази цене која би била наплаћена од продаје нето дуге позиције (тј. имовине) за изложеност конкретном ризику, или плаћена за пренос нето кратке позиције (тј. обавеза) за изложеност конкретном ризику у редовној трансакцији између учесника на тржишту на датум одмеравања, по текућим тржишним условима. Према томе, ентитет одмерава фер вредност групе финансијске имовине и финансијских обавеза на начин који је доследан са тим како би тржишни учесници одредили цену нето изложености ризику на датум одмеравања.
- 49 Ентитету је дозвољено да искористи изузеће из параграфа 48 само ако ентитет чини све што следи:
- (а) ентитет управља групом финансијске имовине и финансијских обавеза на бази нето изложености ентитета конкретном тржишном ризику (или ризицима), или кредитном ризику конкретне уговорне стране, у складу са документованим управљањем ризицима или инвестиционом стратегијом ентитета;
  - (б) доставља кључним руководиоцима ентитета информације, на таквој основи, о групи финансијске имовине и финансијских обавеза, као што је дефинисано у IAS-у 24 *Обелодањивања повезаних страна*; и
  - (ц) обавезан је, или је изабрао да врши одмеравање такве финансијске имовине и финансијских обавеза по фер вредности у извештају о финансијском положају на крају сваког извештајног периода.
- 50 Изузећа из параграфа 48 се не односе на презентацију финансијских извештаја. У неким случајевима, основа за презентацију финансијских инструмената у извештају о финансијском положају се разликује од основе за одмеравање финансијских инструмената, на пример, када дати IFRS не захтева или не дозвољава презентацију финансијских инструмената на нето основи. У таквим случајевима ентитет можда мора да алоцира корекције на нивоу портфолија (видети параграфе 53-56) на појединачну имовину или обавезе које чине групу финансијске имовине и финансијских обавеза којима се управља на бази нето изложености ентитета ризику. Ентитет врши такву алокацију на оправданој и доследној основи, користећи методологију која је одговарајућа за дате околности.
- 51 Да би користио изузеће из параграфа 48, ентитет доноси одлуку о рачуноводственој политици у складу са IAS-ом 8 *Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке*. Ентитет, који користи ово изузеће, примениће ту рачуноводствену политику, укључујући и своју политику за алоцирање корекција за понуду-потражњу (видети параграфе 53-55) и корекција за кредитни ризик (видети параграф 56), ако су примењиве, конзистентно од периода до периода за дати портфолио.
- 52 Изузеће из параграфа 48 примењује се само на финансијску имовину, финансијске обавезе и остале уговоре у делокругу IFRS 9 *Финансијски инструменти* (или IAS-а 39 *Финансијски инструменти: признавање и одмеравање* ако још није почео да се примењује IFRS 9). Референце на финансијска средства и финансијске обавезе у параграфима 48-51 и 53-56 треба да се читају као да се примењују на све уговоре који су у делокругу и који се рачуноводствено обухватају у складу са IFRS 9 (или IAS 39 ако још није почео да се примењује IFRS 9), без обзира на то да ли задовољавају дефиниције финансијских средстава или финансијских обавеза из стандарда IAS 32, *Финансијски инструменти: презентација*

Изложеност тржишним ризицима

- 53 Када користи изузеће из параграфа 48 за одмеравање фер вредности групе финансијске имовине и финансијских обавеза којима се управља на бази нето изложености ентитета конкретном тржишном ризику (или ризицима), ентитет примењује цену у распону понуде-потражње, која је

најрепрезентативнија за фер вредност у околностима нето изложености ентитета таквим тржишним ризицима (видети параграфе 70 и 71).

- 54 Када користи изузеће из параграфа 48, ентитет обезбеђује да тржишни ризик (или ризици), коме је ентитет изложен у оквиру групе финансијске имовине и финансијских обавеза, буде суштински исти. На пример, ентитет не комбинује ризик каматне стопе, повезан са финансијском имовином, са ризиком промене цене робе, повезаним са финансијском обавезом, зато што се тиме не би умањила изложеност ентитета ризику каматне стопе, нити ризику промене цене робе. Када се користи изузеће из параграфа 48, сваки базни ризик који проистиче из параметара тржишног ризика, који нису идентични, узима се у обзир у одмеравању фер вредности финансијске имовине и финансијских обавеза у оквиру групе.
- 55 На сличан начин, трајање изложености ентитета конкретном тржишном ризику (или ризицима) у вези са финансијском имовином и финансијским обавезама мора бити суштински исто. Примера ради, ентитет који има 12-месечни фјучерс уговор за токове готовине повезан са вредношћу 12-месечне изложености ризику каматне стопе по петогодишњем финансијском инструменту унутар групе која се састоји само од те финансијске имовине и финансијских обавеза, одмерава фер вредност изложености 12-месечном ризику каматне стопе на нето основи, а преосталу изложеност ризику каматне стопе (тј. од 2. до 5. године) на бруто основи.

Изложеност кредитном ризику конкретне уговорне стране

- 56 Када користи изузеће из параграфа 48 за одмеравање фер вредности групе финансијске имовине и финансијских обавеза поводом којих је ступио у однос са конкретном уговорном страном, ентитет укључује ефекат своје нето изложености кредитном ризику те уговорне стране, или нето изложености друге уговорне стране кредитном ризику ентитета у одмеравању фер вредности, када би тржишни учесници узели у обзир било које постојеће аранжмане који умањују изложеност кредитном ризику за случај неизвршења (на пример, генерални споразум о поравнању са другом уговорном страном, или споразум који захтева размену колатерала по основу нето изложености сваке стране кредитном ризику друге стране). Одмеравање фер вредности одражава очекивања тржишних учесника о вероватноћи да такав аранжман буде законски извршив уколико наступи случај неизвршења уговорних обавеза.

Почетно признавање фер вредности

- 57 Када је имовина стечена или обавеза преузета у трансакцији размене такве имовине или обавезе, цена трансакције је цена плаћена за стицање имовине или наплаћена за преузимање обавезе (*улазна цена*). Супротно томе, фер вредност имовине или обавезе је цена која би била наплаћена за продају имовине или плаћена за пренос обавезе (*излазна цена*). Ентитети не продају увек имовину по ценама плаћеним приликом њиховог стицања. На сличан начин, ентитети не преносе увек обавезе по ценама наплаћеним за њихово преузимање.
- 58 У многим случајевима цена трансакције је једнака фер вредности (на пример, то може бити случај када се, на датум трансакције, трансакција куповине имовине одвија на тржишту на коме би се имовина продала).
- 59 Када утврђује да ли је фер вредност, приликом почетног признавања, једнака цени трансакције, ентитет узима у обзир факторе специфичне за трансакцију и за имовину или обавезу. У параграфу Б4 су описане ситуације у којим цена трансакције не мора да представља фер вредност имовине или обавезе приликом почетног признавања.
- 60 Ако други IFRS захтева, или дозвољава ентитету почетно одмеравање имовине или обавезе по фер вредности, а цена трансакције се разликује од фер вредности, ентитет признаје резултирајући добитак или губитак у билансу успеха, осим ако тај IFRS не одређује другачије.

Технике процене вредности

- 61 Ентитет користи технику процене вредности која је одговарајућа за дате околности и за коју су доступни подаци довољни за одмеравање фер вредности, при чему максимално користи релевантне уочљиве инпуте и на минимум своди коришћење неучљивих инпута.
- 62 Циљ коришћења технике процене вредности је да се процени цена по којој би се одвила редовна трансакција продаје имовине или преноса обавезе између тржишних учесника на датум одмеравања, по текућим тржишним условима. Три технике процене вредности у широкој употреби су тржишни приступ, *трошковни приступ* и приходни приступ. Главни аспекти ових приступа су резимирани у параграфима Б5-Б11. Ентитет, у одмеравању фер вредности, користи технику процене вредности која је конзистентна са једним, или више тих приступа.

- 63 У неким случајевима, само ће једна техника процене вредности бити примерена (на пример, када се процењује имовина или обавеза коришћењем цена котираних на активном тржишту за исту имовину или обавезе). У другим случајевима, већи број техника процене вредности ће бити примерен (на пример, то може бити случај приликом процене вредности јединице која генерише готовину). У случају коришћења већег броја техника процене за одмеравање фер вредности, резултати (тј. респективне индикације фер вредности) би требало да буду оцењени на основу рационалности распона вредности индикованих тим резултатима. Одмеравање фер вредности је тачка у том распону која је најрепрезентативнија за фер вредност у датим околностима.
- 64 Уколико је цена трансакције једнака фер вредности у моменту почетног признавања, а техника процене вредности која користи неуочљиве инпуте ће бити употребљена за накнадно одмеравање фер вредности у будућности, техника процене се подешава тако да у моменту почетног признавања резултат технике процене буде једнак цени трансакције. Подешавање обезбеђује да техника процене вредности одражава текуће тржишне услове и помаже ентитету да утврди да ли су потребне корекције у техници процене (на пример, могуће је да постоји карактеристика имовине или обавезе која није обухваћена техником процене). Након почетног признавања, приликом одмеравања фер вредности употребом технике, или техника процене које користе неуочљиве инпуте, ентитет обезбеђује да те технике процене одражавају уочљиве тржишне податке (на пример, цена сличне имовине или обавезе) на датум одмеравања.
- 65 Технике процене вредности које се користе за одмеравање фер вредности примењују се доследно. Промена технике процене, или њене примене (на пример, промена у њеном пондерисању када се користи већи број техника, или промена корекције која се примењује на технику процене) је, међутим, примерена, ако промена резултира у одмеравању које једнако, или боље одражава фер вредност у датим околностима. То може бити случај ако се, на пример, догоди неки од следећих догађаја:
- (а) развој нових тржишта;
  - (б) нове информације постану доступне;
  - (ц) претходно коришћене информације више нису доступне;
  - (д) технике процене су унапређене; или
  - (е) тржишни услови се промене.
- 66 Измене које су последица промене у техници процене вредности или њеној примени се рачуноводствено обухватају као промена у рачуноводственој процени, у складу са IAS-ом 8. Међутим, обелодањивања из IAS-а 8 везано за промену у рачуноводственој процени нису захтевана за измене које су последица промене у техници процене или њеној примени.

Инпути за технике процене вредности

Општи принципи

- 67 **Технике процене вредности, које се примењују за одмеравање фер вредности, требало би максимално да користе релевантне уочљиве инпуте и свде на минимум коришћење неуочљивих инпута.**
- 68 Примери тржишта на којима инпути могу бити уочљиви за неку имовину и обавезе (на пример, финансијски инструменти) укључују берзанска тржишта, дилерска тржишта, брокерска тржишта и тржишта на којима инвеститори директно између себе тргују (видети параграф Б34).
- 69 Ентитет ће изабрати инпуте који су у складу са карактеристикама имовине или обавезе, а које би тржишни учесници узели у обзир у трансакцији са таквом имовином или обавезом (видети параграфе 11 и 12). У неким случајевима те карактеристике резултирају у примени корекције, као што је премија или дисконт (на пример, премија за контролно учешће или дисконт за учешће без права контроле). Одмеравање фер вредности, међутим, не укључује премију, нити дисконт који нису у складу са обрачунском јединицом у IFRS који захтева или дозвољава одмеравање фер вредности (видети параграфе 13 и 14). Премије или дисконти који одражавају величину као карактеристику портфолија ентитета (посебно, фактор блокаде, којим се коригује котирана цена имовине или обавезе зато што уобичајени дневни обим трговања није довољан да апсорбује квантитет који ентитет држи, као што је описано у параграфу 80), уместо карактеристике саме имовине или обавезе (на пример, премија за контролно учешће приликом одмеравања фер вредности контролног учешћа) нису дозвољени у одмеравању фер вредности. У свим случајевима, ако постоји котирана цена на активном тржишту (тј. *инпут нивоа 1*) за имовине или обавезу, ентитет користи такву цену без корекција у одмеравању фер вредности, са изузећем које је утврђено у параграфу 79.

Инпути засновани на понуђеним и траженим ценама

- 70 Ако имовина или обавеза, који се одмеравају по фер вредности, имају понуђену и тражену цену (на пример, инпут са дилерског тржишта), цена у распону понуде-потражње, која је најрепрезентативнија за фер вредност у датим околностима, користиће се за одмеравање фер вредности, независно од тога да ли је инпут класификован у хијерархији фер вредности (тј. ниво 1, 2 или 3; видети параграфе 72-90). Коришћење понуђених цена за позиције имовине и тражених цена за позиције обавеза је дозвољено, али није обавезно.
- 71 Овај IFRS не искључује коришћење средње тржишне вредности за одређивање цене, или других техника одређивања цене које користе тржишни учесници, као практичне мере у одмеравању фер вредности унутар распона понуде-потражње.

Хијерархија фер вредности

- 72 Да би се повећала доследност и упоредивост у одмеравању фер вредности и повезаних обелодањивања, овај IFRS утврђује хијерархију фер вредности која класификује у три нивоа (видети параграфе 76-90) инпуте за технике процене вредности, које се користе у одмеравању фер вредности. Хијерархија фер вредности даје највећи приоритет котираним ценама (некоригованим) на активним тржиштима за идентичну имовину или обавезе (инпути нивоа 1) и најнижи приоритет неуочљивим инпутима (*инпути нивоа 3*).
- 73 У неким случајевима, инпути који се користе у одмеравању фер вредности имовине или обавезе могу се класификовати у различите нивое хијерархије фер вредности. У таквим случајевима, одмеравање фер вредности се класификује у целости у исти ниво хијерархије фер вредности као и инпут најнижег нивоа који је значајан за целокупно одмеравање. Оцењивање значаја појединачног инпута за целокупно одмеравање захтева просуђивање, узимајући у обзир факторе који су специфични имовини или обавези. Корекције за постизање одмеравања по фер вредности, као што су трошкови продаје у одмеравању фер вредности умањене за трошкове продаје, не узимају се у обзир када се одређује ниво у хијерархији фер вредности у који се класификује одмеравање фер вредности.
- 74 Расположивост релевантних инпута и њихова релативна субјективност могу утицати на избор одговарајуће технике процене вредности (видети параграф 61). Међутим, хијерархија фер вредности одређује приоритете инпута за технике процене, а не самих техника процене коришћених у одмеравању фер вредности. На пример, одмеравање фер вредности развијено уз употребу технике садашње вредности може се класификовати у ниво 2 или ниво 3, у зависности од инпута који су значајни за целокупно одмеравање и за ниво у хијерархији фер вредности у који су ти инпути класификовани.
- 75 Ако уочљив инпут захтева корекцију коришћењем неуочљивог инпута и таква корекција резултира у значајно вишој или нижој одмереној фер вредности, резултирајуће одмеравање би се класификовало у ниво 3 хијерархије фер вредности. На пример, ако би тржишни учесник узео у обзир ефекат ограничења за продају имовине у процењивању цене имовине, ентитет би онда кориговао котирану цену на начин који одражава ефекат таквог ограничења. Ако је та котирана цена *инпут нивоа 2*, а корекција је неуочљив инпут који је значајан за целокупно одмеравање, онда се одмеравање класификује у ниво 3 хијерархије фер вредности.

Инпути нивоа 1

- 76 Инпути нивоа 1 су котиране цене (некориговане) на активном тржишту за идентичну имовину или обавезе којима ентитет има приступ на датум одмеравања.
- 77 Котирана цена на активном тржишту пружа најпоузданији доказ фер вредности и користи се без корекција у одмеравању фер вредности кад год је доступна, осим као што је утврђено у параграфу 79.
- 78 Инпут нивоа 1 је расположив за много финансијске имовине и финансијске обавезе, међу којима се неки размењују на више активних тржишта (на пример, на различитим берзама). Према томе, нагласак за ниво 1 се ставља на одређивање оба следећа елемента:
- примарно тржиште за имовину или обавезу или, у одсуству примарног тржишта, најповољније тржиште за имовину или обавезу; и
  - да ли ентитет може да реализује трансакцију везану за имовину или обавезу по цени на тржишту на датум одмеравања.
- 79 Ентитет не врши корекцију инпута у нивоу 1, осим у следећим околностима:
- када ентитет држи велик број сличне (али не идентичне) имовине или обавеза (на пример, дужничке хартије од вредности) који се одмеравају по фер вредности и котирана цена на

активном тржишту је расположива, али не и лако доступна за свако такво појединачну имовину или обавезу (тј. с обзиром на велик број сличне имовине или обавеза које држи ентитет, тешко би било добити информације о цени за сваку појединачну имовину или обавезу на датум одмеравања). У том случају, у виду практичне мере, ентитет може да одмери фер вредност користећи алтернативну методу утврђивања цене која се не заснива искључиво на котираним ценама (на пример, одређивање цене помоћу матрице). Употреба алтернативне методе утврђивања цене резултира, међутим, у класификацији одмеравања фер вредности у нижи ниво хијерархије фер вредности.

- (б) када котирана цена на активном тржишту не представља фер вредност на датум одмеравања. То може да буде случај ако, на пример, значајни догађаји (као што су трансакције на тржишту на којима инвеститори директно између себе тргују, трговина на брокерском тржишту или јавно објављивање) наступе након затварања тржишта, а пре датума одмеравања. Ентитет утврђује и доследно примењује политику идентификовања таквих догађаја који могу утицати на одмеравање фер вредности. Употреба алтернативне методе утврђивања цене, међутим, резултира у класификацији одмеравања фер вредности у нижи ниво хијерархије фер вредности.
- (ц) када се одмерава фер вредност обавезе или инструмента сопственог капитала ентитета коришћењем котираних цена за идентичне ставке којом се тргује као имовином на активном тржишту, а ту цену треба кориговати за факторе који су специфични ставци или имовини (видети параграф 39). Ако никаква корекција котираних цена имовине није захтевана, резултат одмеравања се класификује у ниво 1 хијерархије фер вредности. Свака корекција котираних цена резултира, међутим, у класификацији одмеравања фер вредности у нижи ниво хијерархије фер вредности.

80 Ако ентитет држи позицију у само једној имовини или обавези (укључујући позицију која се састоји од великог броја идентичне имовине или обавеза, као што је поседовање финансијских инструмената), а имовином или обавезом се тргује на активном тржишту, фер вредност имовине или обавезе се одмерава у оквиру нивоа 1 множењем котираних цена за појединачну имовину или обавезу са количином коју ентитет држи. То је случај чак и кад уобичајени дневни обим трговања на тржишту није довољан да апсорбује количину и давање налога за продају позиције у једној трансакцији би могло да утиче на котирану цену.

Инпути нивоа 2

81 Инпути нивоа 2 су инпути који нису котираних цене укључене у ниво 1 које су уочљиве за имовину или обавезу, било директно или индиректно.

82 Ако имовина или обавеза имају специфичне (уговорне) услове, инпути нивоа 2 морају бити суштински уочљиви за целокупан период важења имовине или обавезе. Инпути нивоа 2 укључују следеће:

- (а) котираних цене за сличну имовину или обавезу на активном тржишту.
- (б) котираних цене за идентичну или сличну имовину или обавезу на тржиштима која нису активна.
- (ц) инпути који нису котираних цене, а који су уочљиви за имовину или обавезу, на пример:
  - (i) каматне стопе и криве приноса уочљиве у уобичајено објављеним интервалима;
  - (ii) подразумеване променљивости; и
  - (iii) кредитни распони.
- (д) *инпути поткрепљени тржиштем.*

83 Корекције инпута у нивоу 2 се могу разликовати у зависности од фактора који су специфични имовини или обавези. Такви фактори укључују следеће:

- (а) стање, или локација имовине;
- (б) мера у којој се инпути односе на ставке које су упоредиве са имовином или обавезом (укључујући и факторе описане у параграфу 39); и
- (ц) обим и ниво активности на тржиштима на којима су инпути уочени.

84 Корекција инпута у нивоу 2 која је значајна за одмеравање у целини може да резултира у класификацији одмеравања фер вредности у ниво 3 хијерархије фер вредности, ако та корекција користи значајне неуочљиве инпуте.

85 У параграфу Б35 је описана употреба инпута из нивоа 2 за појединачну имовину и обавезу.

Инпути нивоа 3

- 86 Инпути нивоа 3 су неочљиви инпути за имовину или обавезе.
- 87 Неочљиви инпути се користе у одмеравању фер вредности у мери у којој релевантни уочљиви инпути нису доступни, чиме се дозвољава ситуација у којој постоји мала, или непостојећа тржишна активност везана за имовину или обавезу у моменту одмеравања. Међутим, циљ одмеравања фер вредности остаје исти, тј. излазна цена на датум одмеравања из перспективе тржишних учесника који поседују имовину или дугују обавезу. Према томе, неочљиви инпути одражавају претпоставке које би користили учесници на тржишту приликом одређивања цене имовине или обавезе, укључујући и претпоставке о ризику.
- 88 Претпоставке о ризику укључују и ризик који је својствен датој техници процене вредности коришћеној у одмеравању фер вредности (као што је ценовни модел) и ризик својствен инпутима за технику процене. Одмеравање које не укључује корекцију за ризик не би представљало одмеравање фер вредности када би је тржишни учесници укључили приликом утврђивања цене имовине или обавезе. На пример, могуће је да је потребно укључити корекцију за ризик када постоји значајна неизвесност у одмеравању (на пример, дошло је до значајног пада у обиму и нивоу активности, у поређењу са уобичајеном активношћу везаном за имовину или обавезу, или слична имовина или обавезе, где је ентитет утврдио да цена трансакције или котирана цена не представља фер вредност, као што је описано у параграфима Б37-Б47).
- 89 Ентитет развија неочљиве инпуте користећи најбоље информације расположиве у датим околностима, што може да укључи и сопствене податке ентитета. У развијању неочљивих инпута, ентитет може да почне са сопственим подацима, али ће кориговати те податке када разумно расположиве информације укажу на то да би други тржишни учесници користили друге податке или када постоји нешто својствено ентитету што није доступно другим тржишним учесницима (на пример, синергија која је својствена ентитету). Ентитет не мора да уложи велик труд у прикупљању информација о претпоставкама учесника на тржишту. Међутим, ентитет разматра све разумно расположиве информације о претпоставкама тржишних учесника. Неочљиви инпути који су развијени на горе описан начин сматрају се претпоставкама тржишних учесника и испуњавају циљ одмеравања фер вредности.
- 90 У параграфу Б36 је описана употреба инпута из нивоа 3 за појединачну имовину и обавезе.

Обелодањивање

- 91 Ентитет обелодањује информације које омогућавају корисницима његових финансијских извештаја да оцене оба следећа елемента:
- (а) за имовину и обавезе за које се одмеравање по фер вредности понавља или се не понавља у извештају о финансијском положају након почетног признавања, технике процене и инпути који се користе у развијању таквих одмеравања.
  - (б) за одмеравања фер вредности која се понављају коришћењем неочљивих инпута (ниво 3), ефекти одмеравања на добитак или губитак или на укупни остали резултат периода.
- 92 Да би се испунили циљеви из параграфа 91, ентитет узима у обзир све следеће елементе:
- (а) ниво детаља потребан да се задовоље захтеви обелодањивања;
  - (б) колику пажњу треба посветити сваком различитом захтеву;
  - (ц) у којој мери треба спровести груписања или издвајања; и
  - (д) да ли су корисницима финансијских извештаја потребне додатне информације за оцењивање обелодањених квантитативних информација.
- Ако су обелодањивања дата у складу са овим IFRS и другим IFRS недовољна за испуњење циљева из параграфа 91, ентитет обелодањује додатне информације потребне за испуњење тих циљева.
- 93 Да би се испунили циљеви из параграфа 91, ентитет обелодањује као минимум следеће информације за сваку класу имовине и обавеза (видети параграф 94 за информације о утврђивању одговарајућих класа имовине и обавеза) одмерених по фер вредности (укључујући одмеравања базираних на фер вредности која су у делокругу овог IFRS) у извештају о финансијском положају након почетног признавања:
- (а) за одмеравања фер вредности која се понављају и која се не понављају, одмеравање фер вредности на крају извештајног периода, и за одмеравања фер вредности која се не понављају, разлоге за одмеравање. Одмеравања фер вредности имовине или обавеза која се понављају су она која други IFRS захтевају или дозвољавају у извештају о финансијском положају на крају сваког извештајног периода. Одмеравања фер вредности имовине или обавеза која се не

повнављају су она која други IFRS захтевају или дозвољавају у извештају о финансијском положају у датим околностима (на пример, ентитет одмерава имовину која се држи за продају по фер вредности умањеној за трошкове продаје у складу са IFRS 5 *Стална имовина која се држи за продају и престанак пословања*, будући да је фер вредност имовине умањена за трошкове продаје те имовине мања од њене књиговодствене вредности).

- (б) за одмеравања фер вредности која се понављају и која се не понављају, ниво у хијерархији фер вредности у који се класификују одмеравања фер вредности у целости (ниво 1, 2 или 3).
- (ц) за имовину и обавезе који се држе на крају извештајног периода за које се одмеравање фер вредности понавља, износе свих преноса између нивоа 1 и нивоа 2 у хијерархији фер вредности, разлоге за такве преносе и политику ентитета за утврђивање када се сматра да је дошло да преноса између нивоа (видети параграф 95). Преноси у сваки ниво се обелодањују и образлажу одвојено од преноса из сваког нивоа.
- (д) за одмеравања фер вредности која се понављају и која се не понављају, класификована у ниво 2 и ниво 3 хијерархије фер вредности, опис технике(а) процене и инпута коришћених у одмеравању фер вредности. Ако је дошло до промене у техници процене (на пример, из тржишног приступа у приходни приступ или коришћење додатне технике процене), ентитет обелодањује промену и разлог(е) за исту(е). За одмеравања фер вредности класификована у ниво 3 у хијерархији фер вредности, ентитет даје квантитативне информације о значајним неуочљивим инпутима коришћеним у одмеравању фер вредности. Ентитет није обавезан да креира информације за испуњење овог захтева обелодањивања ако ентитет није развио квантитативне неуочљиве инпуте приликом одмеравања фер вредности (на пример, ентитет користи цене из претходних трансакција или информације трећих лица о ценама без корекција). Међутим, када прави ово обелодањивање, ентитет не сме да игнорише квантитативне неуочљиве инпуте који су значајни за одмеравање фер вредности и који су разумно расположиви ентитету.
- (е) за понављајућа одмеравања фер вредности, класификована у ниво 3 хијерархије фер вредности, усклађивање почетних стања са закључним стањима, са одвојеним обелодањивањем промена у току периода која се могу приписати следећем:
- (i) укупан добитак или губитак у току периода обелодањен у билансу успеха, са ставком(ама) у билансу успеха у којој(има) је признат добитак или губитак.
  - (ii) укупан добитак или губитак у току периода обелодањен у осталом укупном резултату, са ставком(ама) у осталом укупном резултату у којој(има) је признат добитак или губитак.
  - (iii) куповине, продаје, емисије и измирења (свака од ових промена се обелодањује посебно).
  - (iv) износи свих преноса у или из нивоа 3 у хијерархији фер вредности, разлози за те преносе и политика ентитета за утврђивање када се сматра да је дошло да преноса између нивоа (видети параграф 95). Преноси у ниво 3 се обелодањују и образлажу одвојено од преноса из нивоа 3.
- (ф) за одмеравања фер вредности која се понављају која су класификована у ниво 3 хијерархије фер вредности, износ укупног добитка или губитка у току периода из (е)(i) укљученог у биланс успеха који се може приписати промени у нереализованим добицима или губицима везано за ту имовину и обавезе који се држе на крају извештајног периода, са ставком(ама) у билансу успеха у којој(има) је признат тај нереализовани добитак или губитак.
- (г) за одмеравања фер вредности која се понављају и која се не понављају, класификована у ниво 3 хијерархије фер вредности, опис процеса процене вредности, који ентитет користи (укључујући, на пример, како ентитет одлучује о својим политикама и процедурама одмеравања и анализира промене у одмеравању фер вредности из једног периода у други).
- (х) за одмеравања фер вредности која се понављају која су класификована у ниво 3 хијерархије фер вредности:
- (i) за сва таква одмеравања, наративни опис осетљивости одмеравања фер вредности на промене у неуочљивим инпутима, ако би промена у тим инпутима на други износ могла да резултира у значајно вишој или нижој одмереној фер вредности. Када постоје међуповезаности између тих инпута и других неуочљивих инпута коришћених у одмеравању фер вредности, ентитет такође даје опис тих међуповезаности и начина на који оне могу да увеличају или ублаже ефекте промена у неуочљивим инпутима на одмерену фер вредност. Да би испунио захтеве

обелодањивања, наративни опис осетљивости на промене у неочљивим инпутима укључује, као минимум, неочљиве инпуте обелодањене у испуњењу услова из (д).

- (ii) за финансијску имовину и финансијске обавезе, ако би промена једног или више неочљивих инпута на разумно могуће алтернативне претпоставке значајно променила фер вредност, ентитет наводи ту чињеницу и обелодањује ефекат тих промена. Ентитет обелодањује како је ефекат промене која одражава разумно могућу алтернативну претпоставку обрачунат. У ту сврху, значај се оцењује у погледу добитка или губитка, и укупне имовине или укупних обавеза, или, када се промене фер вредности признају у укупном осталом резултату, укупног капитала.

- (и) за одмеравања фер вредности која се понављају или не понављају, ако се највеће и најбоље искоришћење нефинансијске имовине разликује од његове тренутне употребе, ентитет обелодањује ту чињеницу и зашто се нефинансијска имовина користи на начин који се разликује од њеног највећег и најбољег искоришћења.

94 Ентитет утврђује одговарајуће класе имовине и обавеза на бази следећег:

- (а) природа, особине и ризици имовине или обавезе; и
(б) ниво у хијерархији фер вредности у који је одмеравање фер вредности класификовано.

Број класа можда треба да буде већи за одмеравања фер вредности класификованих у оквиру нивоа 3 хијерархије фер вредности, зато што таква одмеравања имају већи степен неизвесности и субјективности. Одређивање одговарајућих класа имовине и обавеза за које је потребно обезбедити одмеравања фер вредности захтева просуђивање. Класа имовине и обавеза често захтева већи степен поделе од билансних ставки које су исказане у извештају о финансијском положају. Међутим, ентитет обезбеђује довољно информација да би омогућио усаглашавање појединачних ставки презентованих у извештају о финансијском положају. Ако други IFRS утврђује класу за имовине или обавезе, ентитет може да користи ту класу за обелодањивања захтевана у овом IFRS, ако та класа испуњава захтеве из овог параграфа.

95 Ентитет обелодањује и доследно примењује своју политику за утврђивање када се сматра да је дошло да преноса између нивоа у хијерархији фер вредности, у складу са параграфом 93(ц) и (е)(iv). Политика о динамици признавања преноса је иста за преносе у нивое као и за преносе из нивоа. Примери политика за утврђивање динамике преноса укључују следеће:

- (а) датум догађаја или промена у околностима која је узроковала пренос.
(б) почетак извештајног периода.
(ц) крај извештајног периода.

96 Ако ентитет донесе одлуку о рачуноводственој политици везано за изузеће из параграфа 48, он ту чињеницу обелодањује.

97 За сваку класу имовине и обавеза која се не одмерава по фер вредности у извештају о финансијском положају, али за коју се фер вредност обелодањује, ентитет обелодањује информације захтеване у параграфу 93(б), (д) и (и). Међутим, ентитет није обавезан да направи квантитативна обелодањивања о значајним неочљивим инпутима коришћеним у одмеравањима фер вредности која су класификована у ниво 3 хијерархије фер вредности захтевана у параграфу 93(д). За такву имовину и обавезе, ентитет не мора да изврши остала обелодањивања захтевана у овом IFRS.

98 За обавезу која се одмерава по фер вредности и која се издаје као неодојива од побољшања кредитног бонитета од стране трећег лица, издавалац обелодањује постојање побољшања кредитног бонитета и да ли се оно одражава у одмеравању фер вредности обавезе.

99 Ентитет презентира квантитативна обелодањивања захтевана у овом IFRS у табеларном формату, осим ако други формат није прикладнији.

Прилог А

Дефиниције

Овај прилог је саставни део овог IFRS.

активно тржиште	Тржиште на коме се трансакције са имовином и обавезама одвијају довољно често и у обиму који обезбеђује информације о ценама на континуираној основи.
трошковни приступ	Техника процене која одражава износ који је тренутно потребан да се замени услужни капацитет имовине (често се назива садашњи трошак замене).
улазна цена	Цена која се плаћа за стицање имовине или наплаћује за преузимање обавезе у трансакцији размене.
излазна цена	Цена која се наплаћује за продају имовине или плаћа за пренос обавезе.
очекивани токови готовине	Просечна пондерисана вероватноћа (тј. средња вредност дистрибуције) могућих будућих токова готовине.
фер вредност	Цена која би се наплатила за продају имовине или платила за пренос обавезе у редовној трансакцији између учесника на тржишту на датум одмеравања.
највећа и најбоља искоришћеност	Употреба нефинансијске имовине од стране тржишних учесника која користи максималну вредност имовине или групе имовине и обавеза (на пример, пословање) у оквиру којих се имовина користи.
приходни приступ	Техника процене која конвертује будуће износе (на пример, токови готовине или приходи и расходи) у јединствен садашњи (тј. дисконтовани) износ. Одмеравање фер вредности се утврђује на основу вредности на коју указују тренутна очекивања тржишта о таквим будућим износима.
инпути	<p>Претпоставке које тржишни учесници користе у одређивању цене имовине или обавезе, укључујући и претпоставке о ризику, као што су следеће:</p> <p>(а) ризик својствен датој техници процене која се користи у одмеравању фер вредности (као што је модел утврђивања цене); и</p> <p>(б) ризик својствен инпутима за технику процене.</p> <p>Инпути могу бити уочљиви или неуочљиви.</p>
инпути нивоа 1	Котиране цене (некориговане) на активном тржишту за идентичну имовину или обавезе којима ентитет има приступ на датум одмеравања.
инпути нивоа 2	Инпути који нису котиране цене укључене у ниво 1 које су уочљиве за имовину или обавезу, било директно или индиректно.
инпути нивоа 3	Неуочљиви инпути за имовину или обавезу.
тржишни приступ	Техника процене која користи цене и друге релевантне информације генерисане у тржишним трансакцијама са идентичном или упоредивом (тј. сличном) имовином, обавезама или групама имовине и обавеза, као што су пословања.
инпути поткрепљени тржиштем	Инпути који су примарно изведени из, или потврђени уочљивим тржишним подацима, корелацијом или другим методама.
учесник на тржишту	<p>Купци и продајци на примарном (или најповољнијем) тржишту за имовину или обавезу који имају све следеће особине:</p> <p>(а) Они су независни једни од других, тј. нису повезане стране по дефиницији IAS-а 24, иако цена у трансакцији између повезаних страна може да се користи као</p>

	инпут за одмеравање фер вредности ако ентитет има доказ да је трансакција обављена по тржишним условима.
	(б) Они су информисани, имају одговарајуће разумевање имовине или обавезе и трансакције, користећи све расположиве информације, укључујући и информације које се могу добити у анализи и оцени стања која је редовна и уобичајена.
	(ц) Они имају способност да спроведу трансакцију са имовином или обавезом.
	(д) Они су вољни да спроведу трансакцију са имовином или обавезом, тј. мотивисани су, али нису под принудом или на други начин приморани да у њој учествују.
најповољније тржиште	Тржиште које максимизира износ који се може наплатити од продаје имовине или минимизира износ који се може платити за пренос обавезе, након узимања у обзир трошкова трансакције и трошкова транспорта.
ризик неизвршења	Ризик да ентитет неће испунити обавезу. Ризик неизвршења укључује, али није ограничен на сопствени кредитни ризик ентитета.
уочљиви инпути	Инпути који су развијени коришћењем тржишних података, као што су јавно доступне информације о стварним догађајима или трансакцијама, и које одражавају претпоставке које тржишни учесници могу да користе у одређивању цене имовине или обавезе.
редовна трансакција	Трансакција која подразумева изложеност тржишту у периоду који претходи датуму одмеравања, чиме се омогућују активности везане за продају које су редовне и уобичајене за трансакцију са таквом имовином или обавезама; то није присилна трансакција (на пример, изнуђена ликвидација или продаја из нужде).
примарно тржиште	Тржиште за највећим обимом и нивоом активности везано за конкретну имовину или обавезу.
премија за ризик	Надокнада коју траже тржишни учесници који нису склони ризику за прихватање неизвесности својствене токовима готовине од имовине или обавезе. Такође се назива 'корекција за ризик'.
трошкови трансакције	<p>Трошкови продаје имовине или преноса обавезе на примарном (или најповољнијем) тржишту за имовину или обавезу који се могу директно приписати отуђењу имовине или преносу обавезе, и који испуњавају оба следећа критеријума:</p> <p>(а) Они директно произилазе из и суштински су део те трансакције.</p> <p>(б) Они не би настали за ентитет да није дошло до одлуке да се отуђи имовина или пренесе обавеза (слично трошковима продаје, као што су дефинисани у IFRS 5).</p>
трошкови транспорта	Трошкови који би настали за транспортовање имовине са њене тренутне локације до примарног (или најповољнијег) тржишта.
обрачунска јединица	Ниво на коме се имовина, или обавеза групише или рашчлањује у IFRS за сврхе признавања.
неуочљиви инпути	Инпути за које тржишни подаци нису доступни и који су развијени коришћењем најбољих доступних информација о претпоставкама које би тржишни учесници користили у одређивању цене имовине или обавезе.

Прилог Б

Упутство за примену

Овај прилог је саставни део овог IFRS. У њему се описује примена параграфа 1-99 и он има исту важност као остали делови овог IFRS.

- Б1 Просуђивања која се примењују у различитим ситуацијама процене могу се разликовати. У овом прилогу се описују просуђивања која се могу применити када ентитет одмерава фер вредност у различитим ситуацијама процене.

Приступ одмеравању фер вредности

- Б2 Циљ одмеравања фер вредности је да се процени цена по којој би се одвила редовна трансакција продаје имовине или преноса обавезе између тржишних учесника на датум одмеравања, по тренутним тржишним условима. Одмеравање фер вредности захтева од ентитета да утврди све следеће елементе:
- (а) појединачна имовина или обавеза који су предмет одмеравања (доследно са њиховом обрачунском јединицом).
  - (б) за нефинансијску имовину, претпоставка процене која је одговарајућа одмеравању (доследно са његовим најбољим и највећим коришћењем).
  - (ц) примарно (или најповољније) тржиште за имовину или обавезу.
  - (д) техника(е) процене одговарајућа(е) одмеравању, с обзиром на расположивост података са којим се развијају инпути који представљају процене које тржишни учесници користе при одређивању цене имовине или обавезе и нивоа у хијерархији фер вредности у којој су инпути класификовани.

Претпоставка процене за нефинансијску имовину (параграфи 31-33)

- Б3 У одмеравању фер вредности нефинансијске имовине која се користи у комбинацији са другом имовином као групом (инсталирано или на други начин прилагођено употреби) или у комбинацији са другом имовином и обавезама (на пример, пословање), ефекат претпоставке процене зависи од околности. На пример:
- (а) фер вредност имовине може бити иста било да се имовина користи на појединачној основи или у комбинацији са другом имовином или са другом имовином и обавезама. То може бити случај ако је имовина пословање са чијим радом би тржишни учесници наставили. У таквом случају, трансакција би укључила процену пословања у његовој целини. Коришћење имовине као групе у наставку пословања би генерисало синергије које би биле доступне тржишним учесницима (тј. синергије између тржишних учесника које би, према томе, утицале на фер вредност имовине или на појединачној основи или у комбинацији са другом имовином или са другом имовином и обавезама).
  - (б) коришћење имовине у комбинацији са другом имовином или са другом имовином и обавезама може бити обухваћено одмеравањем фер вредности кроз корекције вредности имовине која се користи на појединачној основи. То може бити случај када је имовина машина и одмеравање фер вредности се утврђује коришћењем уочљиве цене за сличну машину (која није инсталирана или на други начин прилагођена употреби), кориговану за трошкове транспорта и монтаже, тако да одмеравање фер вредности одражава тренутно стање и локацију машине (инсталиране и прилагођене употребни).
  - (ц) коришћење имовине у комбинацији са другом имовином или са другом имовином и обавезама може бити обухваћено одмеравањем фер вредности кроз претпоставке тржишних учесника употребљених у одмеравању фер вредности имовине. На пример, ако је имовина недовршена производња на залихама које је јединствено, где би тржишни учесници претворили те залихе у готове производе, фер вредност залиха претпоставља да су учесници стекли или ће стећи специјализоване машине потребне да се од залиха недовршене производње претворе у готове производе.

- (д) коришћење имовине у комбинацији са другом имовином или са другом имовином и обавезама може бити обухваћено техником процене која се користи у одмеравању фер вредности имовине. То може бити случај када се користи метода вишка зараде током више периода у одмеравању фер вредности нематеријалне имовине, зато што таква техника процене посебно узима у обзир допринос целокупне комплементарне имовине и повезаних обавеза у групи у којој би таква имовина била коришћена.
- (е) у ситуацијама са више ограничења, када ентитет користи имовину у оквиру групе имовине, ентитет може да одмери имовину по вредности која приближно одговара њеној фер вредности када се фер вредност групе имовине алоцира на појединачна средства у групи. То може бити случај када се процена односи на реалну имовину и када се фер вредност унапређене имовине (тј. групе средстава) алоцира на средства која чине њен саставни део (као што је земљиште и унапређења).

Фер вредност приликом почетног признавања (параграфи 57-60)

- Б4 Када се утврђује да ли је фер вредност приликом почетног признавања једнака цени трансакције, ентитет узима у обзир факторе који су специфични за трансакцију и за имовину или обавезу. На пример, цена трансакције не мора да представља фер вредност имовине или обавезе приликом почетног признавања, ако је било која од следећих околности присутна:
- (а) Трансакција се одвија између повезаних страна, иако цена у трансакцији између повезаних страна може да се користи као инпут за одмеравање фер вредности ако ентитет има доказ да је трансакција обављена по тржишним условима.
  - (б) Трансакција се обавља под принудом или је продавац приморан да прихвати цену трансакције. На пример, то може бити случај ако продавац трпи финансијске тешкоће.
  - (ц) Обрачунска јединица која је представљена у цени трансакције се разликује од обрачунске јединице имовине или обавезе одмерене по фер вредности. На пример, то може бити случај ако је по фер вредности одмерена имовина или обавеза само један од елемената у трансакцији (на пример, у пословној комбинацији), трансакција укључује неназначена права и привилегије који се одмеравају засебно, у складу са другим IFRS, или цена трансакције укључује трошкове трансакције.
  - (д) Тржиште на коме се трансакција обавља је различито од примарног (или најповољнијег) тржишта. На пример, таква тржишта се могу разликовати ако је ентитет дилер који обавља трансакције са купцима на малопродајном тржишту, док је примарно (или најповољније) тржиште за продајну трансакцију са другим дилерима на дилерском тржишту.

Технике процене (параграфи 61-66)

Тржишни приступ

- Б5 Тржишни приступ користи цене и друге релевантне информације генерисане у тржишним трансакцијама са идентичним или упоредивом (тј. сличним) имовином, обавезама или групама имовине и обавеза, као што су пословања.
- Б6 На пример, технике процене које су доследне тржишном приступу често користе коефицијенте изведене из скупа упоредивих елемената. Коефицијенти могу бити у различитим распонима, са различитим коефицијентом за сваки упоредиви елемент. Одабир одговарајућег коефицијента у распону често захтева просуђивање, са разматрањем квалитативних и квантитативних фактора својствених одмеравању.
- Б7 Технике процене које су доследне тржишном приступу укључују одређивање цене помоћу матрице. Одређивање цене помоћу матрице је математичка техника која се примарно користи у одређивању вредности неких врста финансијских инструмената, као што су дужничке хартије од вредности, без искључивог ослањања на котиране цене за појединачне хартије од вредности, већ са ослањањем на однос хартија од вредности са другим котираним хартијама од вредности које служе као репер.

Трошковни приступ

- Б8 Трошковни приступ одражава износ који је тренутно потребан да се замени сервисни капацитет имовине (често се назива садашњи трошак замене).
- Б9 Из перспективе тржишног учесника продавца, цена која би била наплаћена за имовину заснива се на трошку тржишног учесника купца за стицање или изградњу заменске имовине упоредиве користи, коригована за застарелост. Разлог за то је што тржишни учесник купац не би платио више за имовину од износа са којим би могао да замени сервисни капацитет те имовине. Застарелост обухвата физичко погоршање, функционалну (технолошку) застарелост и економску (екстерну) застарелост и шири је појам од амортизације за сврхе финансијског извештавања (алокација историјског трошка) или за пореске сврхе (коришћење назначеног употребног века). У многим случајевима метода садашњег трошка замене се користи за одмеравање фер вредности материјалне имовине која се употребљава у комбинацији са другом имовином или са другом имовином и обавезама.

Приходни приступ

- Б10 Приходни приступ конвертује будуће износе (на пример, токови готовине или приходи и расходи) у јединствен садашњи (тј. дисконтвани) износ. Када се користи приходни приступ, одмеравање фер вредности одражава садашња очекивања тржишта о тим будућим износима.
- Б11 Такве технике процене укључују, на пример, следеће:
- (а) технике садашње вредности (видети параграфе Б12-Б30);
  - (б) модели одређивања цена опција, као што је формула "Black-Scholes-Merton" или биноминални модел (тј. решеткасти модел), који обухватају технике садашње вредности и одражавају како временску вредност тако и унутрашњу вредност опције; и
  - (ц) метода вишка зараде током више периода, која се користи за одмеравање фер вредности неке нематеријалне имовине.

Технике садашње вредности

- Б12 У параграфима Б13-Б30 су описане технике садашње вредности за одмеравање фер вредности. Ти параграфи се фокусирају на технику корекције дисконтне стопе и на технику *очекиваног тока готовине* (очекивана садашња вредност). Ти параграфи нити прописују употребу само једне посебне технике садашње вредности, нити ограничавају употребну технику садашње вредности у одмеравању фер вредности на размотрене технике. Техника садашње вредности коришћена за одмеравање фер вредности ће зависити од чињеница и околности својствених имовини или обавези која се одмерава (на пример, да ли су цене упоредиве имовине или обавеза уочљиве на тржишту) и расположивости довољних података.

Компоненте одмеравања садашње вредности

- Б13 Садашња вредност (тј. примена приходног приступа) је алат којим се повезују будући износи (на пример, токови готовине или вредности) са садашњим износима употребом дисконтне стопе. Одмеравање фер вредности имовине или обавезе коришћењем технике садашње вредности обухвата све елементе који следе из перспективе тржишног учесника на датум одмеравања:
- (а) процена будућих токова готовине за имовину или обавезу која се одмерава.
  - (б) очекивања могућих варијација у износу и динамици токова готовине која представљају неизвесност својственој токовима готовине.
  - (ц) временска вредност новца, коју представља стопа на безризичну монетарну имовину која имају доспећа или трајања која се поклапају са периодом токова готовине, и која нити представљају неизвесност у погледу динамике нити ризика од неизвршења њиховог имаоца (тј. безризична каматна стопа).
  - (д) цена за прихватање неизвесности својствене токовима готовине (тј. премија за ризик).
  - (е) остали фактори које би тржишни учесници узели у обзир у датим околностима.
  - (ф) за обавезу, ризик од неизвршења који се односи на ту обавезу, укључујући и сопствени кредитни ризик ентитета (тј. дужника).

Општи принципи

- Б14 Технике садашње вредности се разликују у начину на који обухватају елементе из параграфа Б13. Међутим, сви општи принципи који следе регулишу примену сваке технике садашње вредности која се користи у одмеравању фер вредности:
- (а) Токови готовине и дисконтне стопе треба да одражавају претпоставке које би тржишни учесници користили у одређивању цене имовине или обавезе.
  - (б) Токови готовине и дисконтне стопе само треба да узму у обзир факторе који се могу приписати имовини или обавези која се одмерава.
  - (ц) Да би се избегло двоструко рачунање или изостављање ефеката фактора ризика, дисконтне стопе треба да одражавају претпоставке које су у складу са претпоставкама својственим токовима готовине. На пример, дисконтна стопа која одражава неизвесност у очекивањима будућих неизвршења је одговарајућа ако користи уговорне токове готовине зајма (тј. техника корекције дисконтне стопе). Ту исту стопу не треба користити кад се користе очекивани (тј. са пондерисаном вероватноћом) токови готовине (тј. техника очекиване садашње вредности) зато што очекивани токови готовине већ одражавају претпоставке о неизвесности будућих неизвршења; уместо тога, дисконтна стопа која је сразмерна ризику својственом за очекиване токове готовине треба да се користи.
  - (д) Претпоставке о токовима готовине и дисконтним стопама треба да буду интерно доследне. На пример, номинални токови готовине, који укључују ефекат инфлације, треба да се дисконтују по стопи која укључује ефекат инфлације. Номинална безризична каматна стопа укључује ефекат инфлације. Реални токови готовине, који не укључују ефекат инфлације, треба да се дисконтују по стопи која искључује ефекат инфлације. Слично томе, токови готовине после пореза треба да се дисконтују користећи дисконтну стопу после пореза. Токови готовине пре пореза треба да се дисконтују по стопи која је у складу са тим токовима готовине.
  - (е) Дисконтне стопе треба да буду у складу са основним економских факторима валуте у којој су токови готовине деноминирани.

Ризик и неизвесност

- Б15 Одмеравање фер вредности, које користи технике садашње вредности, спроводи се у околностима неизвесности, зато што су коришћени токови готовине процењени, а не познати износи. У многим случајевима износ и динамика токова готовине су неизвесни. Чак и уговором утврђени износи, као што су рате за отплату зајма, су неизвесни ако постоји ризик неизвршења.
- Б16 Тржишни учесници генерално траже надокнаду (тј. премију за ризик) за прихватање неизвесности која је својствена токовима готовине повезаним са имовином или обавезом. Одмеравање фер вредности треба да укључи премију за ризик која одражава износ који тржишни учесници захтевају као надокнаду за неизвесност својствену токовима готовине. У супротном, одмеравање не би веродостојно приказало фер вредност. У неким случајевима, тешко је утврдити одговарајућу премију за ризик. Међутим, тежина тог задатка није довољан разлог да се искључи премија за ризик.
- Б17 Технике садашње вредности се разликују у погледу корекција за ризик и врсте токова готовине које користе. На пример:
- (а) Техника корекције токова готовине (видети параграфе Б18-Б22) користи дисконтну стопу кориговану за ризик и уговорне, обећане или највероватније токове готовине.
  - (б) Метода 1 технике очекиване садашње вредности (видети параграф Б25) користи очекиване токове готовине кориговане за ризик и безризичну стопу.
  - (ц) Метода 2 технике очекиване садашње вредности (видети параграф Б26) користи очекиване токове готовине који нису кориговани за ризик и дисконтну стопу кориговану за премију за ризик коју тржишни учесници захтевају. Та стопа се разликује од стопе која се користи у техници корекције дисконтне стопе.

Техника корекције дисконтне стопе

- Б18 Техника корекције дисконтне стопе користи јединствен скуп токова готовине из распона могућих процењених износа, било да су токови готовине уговорни или обећани (као што је случај са обвезницама) или највероватнији. У свим случајевима, ти токови готовине су условљени наступањем одређених догађаја (на пример, уговорни или обећани токови готовине за обвезницу су

условљени догађајем извршења од стране дужника). Дисконтна стопа која се користи у техници корекције дисконтне стопе изводи се из уочљивих стопа приноса за упоредиву имовину или обавезе којима се тргује на тржишту. Сходно томе, уговорни, обећани или највероватнији токови готовине се дисконтују по уочљивој или процењеној тржишној стопи за такве условљене токове готовине (тј. тржишна стопа приноса).

- Б19 Техника корекције дисконтне стопе захтева анализу тржишних података за упоредиву имовину или обавезе. Упоредивост се утврђује разматрањем природе токова готовине (на пример, да ли су токови готовине уговором дефинисани или нису, и да ли је вероватно да ће слично реаговати на промене економских услова), као и других фактора (на пример, кредитни положај, колатерал, трајање, ограничавајуће одредбе и ликвидност). Алтернативно, ако једна упоредива имовина или обавеза не одражава адекватно ризик својствен токовима готовине имовине или обавезе који се одмеравају, могуће је извести дисконтну стопу користећи податке за неколико упоредивих имовина или обавеза упоредо са безризичном кривом приноса (тј. користећи приступ "надоградње").
- Б20 Да би се илустровао приступ надоградње, претпоставимо да је Имовина А уговорно право на примање н.ј.800¹ у једној години (тј. не постоји временска неизвесност). Устаљено тржиште постоји за упоредиву имовину и информације о тој имовини, укључујући и информације о ценама, су доступне. Међу том упоредивом имовином:
- (а) Имовина Б је уговорно право на примање н.ј.1.200 у једној години и његова тржишна цена ја н.ј.1.083. На овај начин, имплицирана годишња стопа приноса (тј. једногодишња тржишна стопа приноса) износи 10,8 % $[(\text{н.ј.}1.200/\text{н.ј.}1.083) - 1]$.
  - (б) Имовина Ц је уговорно право на примање н.ј.700 у две године и његова тржишна цена ја н.ј.566. На овај начин, имплицирана годишња стопа приноса (тј. двогодишња тржишна стопа приноса) износи 11,2 % $[(\text{н.ј.}700/\text{н.ј.}566) - 1]$.
  - (ц) Све три имовине су упоредиве у погледу ризика (тј. дисперзија могућих користи и кредита).
- Б21 На основу динамике уговором дефинисаних плаћања повезаних са Имовином А, у односу на динамику за Имовину Б и Имовину Ц (тј. једногодишње за Имовину Б, а двогодишње за Имовину Ц), Имовина Б се сматра више упоредивом са Имовином А. На основу уговорних плаћања за Имовину А (н.ј.800) и једногодишње тржишне стопе изведене из Имовине Б (10,8 %), фер вредност Имовине А је н.ј.722 (н.ј.800/1,108). Алтернативно, у одсуству расположивих информација за Имовину Б, једногодишња тржишна стопа би била изведена из Имовине Ц коришћењем приступа надоградње. У том случају двогодишња тржишна стопа за Имовину Ц (11,2 %) би била коригована на једногодишњу стопу коришћењем рочне структуре безризичне криве приноса. Додатне информације и анализе могу бити захтеване да би се утврдило да ли су премије за ризик за једногодишњу и двогодишњу имовину исте. Ако се утврди да премије за ризик за једногодишњу и двогодишњу имовину нису исте, двогодишња стопа приноса се додатно коригује за тај ефекат.
- Б22 Када се техника корекције дисконтне стопе примењује на фиксна примања или плаћања, корекција за ризик својствен токовима готовине имовине или обавезе који се одмеравају се укључује у дисконтну стопу. У неким применама технике корекције дисконтне стопе на токове готовине који нису фиксна примања или плаћања, корекција токова готовине може бити неопходна да би се постигла упоредивост са уочљивом имовином или обавезом за које се изводи дисконтна стопа.

Техника очекиване садашње вредности

- Б23 Техника очекиване садашње вредности користи као почетну тачку скуп токова готовине који представљају вероватноћом пондерисан просек свих могућих будућих токова готовине (тј. очекивани токови готовине). Резултирајућа процена је идентична са очекиваном вредношћу која, у статистичком смислу, даје пондерисан просек могућих вредности дискретне случајне варијабле са одговарајућим вероватноћама као пондерима. Будући да су сви могући токови готовине пондерисани вероватноћом, резултирајући очекивани ток готовине није условљен настанком било ког догађаја (за разлику од токова готовине који се користе у техници кориговане дисконтне стопе).
- Б24 У доношењу инвестиционе одлуке, тржишни учесници који нису склони ризику могу да размотре ризик да ће се стварни токови готовине разликовати од очекиваних токова готовине. Теорија портфолија прави разлику између два типа ризика:
- (а) несистемски (који се може диверзификовати) ризик, који је ризик својствен датој имовини или обавези.

¹ У овом IFRS износи су изражени у 'новчаном јединицама (н.ј.)'.

- (б) системски (који се не може диверзификовати) ризик, који је заједнички ризик који имовина или обавеза дели са другим ставкама у диверсификованом портфолију.

Теорија портфолија сматра да у тржишној равнотежи учесницима на тржишту се једино надокнађује прихватање системског ризика својственог токовима готовине. (На тржиштима која су неефикасна или неуравнотежена, други облици приноса или надокнаде могу бити доступни.)

- Б25 Метода 1 технике очекиване садашње вредности коригује очекиване токове готовине имовине за системски (тј. тржишни) ризик одузимањем премије за готовински ризик (тј. очекивани токови готовине кориговани за ризик). Такви токови готовине кориговани за ризик представљају ток готовине који је изванредан, и који се дисконтује са безризичном каматном стопом. Изванредан ток готовине се односи на очекиван ток готовине (по дефиницији), коригован за ризик тако да је тржишни учесник равнодушан према размени изванредног тока готовине за очекивани ток готовине. На пример, ако је тржишни учесник вољан да размени очекивани ток готовине од н.ј.1.200 за изванредан ток готовине од н.ј.1.000, н.ј.1.000 је еквивалент извесности за н.ј.1.200 (тј. н.ј.200 представља премију за готовински ризик). У том случају тржишни учесник је равнодушан у односу на имовину коју држи.
- Б26 Супротно томе, Метода 2 технике очекиване садашње вредности коригује системски (тј. тржишни) ризик применом премије за ризик безризичној каматној стопи. Стога се очекивани новчани токови дисконтују са стопом која одговара очекиваној стопи повезаној са вероватноћом пондерисаним новчаним токовима (тј. очекивана стопа приноса). Модели који се користе за одређивање цене ризичне имовине, као што је модел одређивања цене капиталне имовине (CAPM–модел), могу се користити за процену очекиване стопе приноса. Будући да је дисконтна стопа која се користи у техници корекције дисконтне стопе стопа приноса која се односи на условљене токове готовине, вероватно је да ће бити већа од дисконтне стопе која се користи у Методи 2 технике очекиване садашње вредности, која представља очекивану стопу приноса повезану са очекиваним или вероватноћом пондерисаним токовима готовине.
- Б27 Да би се илустровале Метода 1 и 2, претпоставимо да имовина има очекиване токове готовине од н.ј.780 у једној години, утврђене на основу могућих токова готовине и вероватноћа приказаних доле. Безризичка каматна стопа која се примењује на токове готовине са једногодишњим трајањем износи 5%, док системска премија за ризик за имовину са истим профилем ризика износи 3%.

Могући токови готовине	Вероватноћа	Вероватноћом пондерисани токови готовине
н.ј.500	15%	н.ј.75
н.ј.800	60%	н.ј.480
н.ј.900	25%	н.ј.225
Очекивани токови готовине		н.ј.780

- Б28 У овој једноставној илустрацији, очекивани токови готовине (н.ј.780) представљају вероватноћом пондерисан просек за три могућа исхода. У ситуацији која је више реална, могућ је далеко већи број исхода. Међутим, у примени технике очекиване садашње вредности није увек неопходно узети у обзир дистрибуцију свих могућих токова готовине користећи сложене моделе и технике. Уместо тога, могуће је развити ограничен број засебних сценарија и вероватноћа које обухватају низ могућих токова готовине. На пример, ентитет може да користи реализоване токове готовине за релевантан претходни период, кориговане за промене у накнадно насталим околностима (на пример, промене у екстерним факторима, укључујући и економске или тржишне услове, кретања у индустрији и конкуренцију, као и промене интерних фактора који конкретније утичу на ентитет), узимајући у обзир претпоставке тржишних учесника.
- Б29 У теорији, садашња вредност (тј. фер вредност) токова готовине имовина је иста било да се утврђује Методом 1 или Методом 2, као што следи:
- (а) Коришћењем Методе 1, очекивани токови готовине се коригују за системски (тј. тржишни) ризик. У одсуству тржишних података који директно указују на износ корекције за ризик, таква корекција може да се изведе из модела за одређивање цене имовине који користи концепт еквиваленти извесности. На пример, корекција за ризик (тј. премија за готовински

ризик од н.ј.22) може да се утврди коришћењем премије за системски ризик од 3% (н.ј.780 – [н.ј.780 × (1.05/1.08)]), што резултира у очекиваним токовима готовине коригованим за ризик у износу од н.ј.758 (н.ј.780 – н.ј.22). Н.ј.758 је еквивалент извесности за н.ј.780 и дисконтује се са безризичном каматном стопом (5%). Садашња вредност (тј. фер вредност) имовине је н.ј.722 (н.ј.758/1,05).

- (б) Коришћењем Методе 2, очекивани токови готовине се не коригују за системски (тј. тржишни) ризик. Уместо тога, корекција за тај ризик је садржана у дисконтној стопи. Према томе, очекивани токови готовине се дисконтују са очекиваном стопом приноса од 8% (тј. безризична каматна стопа од 5% плус премија за системски ризик од 3%). Садашња вредност (тј. фер вредност) имовине је н.ј.722 (н.ј.780/1,08).

Б30 Када се користи техника очекиване садашње вредности за одмеравање фер вредности, могуће је употребити или Методу 1 или Методу 2. Одабир Методе 1 или Методе 2 ће зависити од чињеница и околности својствених имовини или обавези који се одмеравају, у мери у којој су довољни подаци доступни и просуђивања примењена.

Примена техника садашње вредности на обавезе и инструменте сопственог капитала ентитета које друге стране не држе као имовину (параграфи 40 и 41)

Б31 Када се користи техника садашње вредности за одмеравање фер вредности обавезе коју не држи друга страна као имовину (на пример, обавеза повлачења имовине из употребе), ентитет између осталог процењује будуће одливе готовине чији настанак тржишни учесници очекују приликом извршења обавезе. Такви будући одливи готовине укључују очекивања тржишних учесника везано за трошкове измирења обавезе и за надокнаду коју тржишни учесник захтева за преузимање обавезе. Таква надокнада укључује и зараду коју тржишни учесник захтева за следеће:

- (а) преузимање активности (тј. вредност измирења обавезе; на пример, коришћење ресурса који би се могли користити за друге активности); и
- (б) преузимање ризика повезаног са обавезом (тј. *премија за ризик* која одражава ризик да стварни одливи готовине могу да се разликују од очекиваних одлива готовине; видети параграф Б33).

Б32 На пример, нефинансијска обавеза не садржи уговорну стопу приноса и не постоји уочљив тржишни принос за ту обавезу. У неким случајевима компоненте приноса који тржишни учесници захтевају могу да се не разликују једна од друге (на пример, када се користи цена коју би извођач трећа страна наплатио на бази фиксне накнаде). У другим случајевима ентитет треба да процени такве компоненте засебно (на пример, када се користи цена коју би извођач трећа страна наплатио на бази накнадно утврђених трошкова, зато што у том случају извођач не сноси ризик будућих измена у трошковима).

Б33 Ентитет може да укључи премију за ризик у одмеравање фер вредности обавезе или сопственог инструмента капитала који друга страна не држи као имовина на један од следећих начина:

- (а) корекцијом токова готовине (тј. у виду увећања износа одлива готовине); или
- (б) корекцијом стопе која се користи за дисконтовање будућих токова готовине на њихову садашњу вредност (тј. у виду умањења дисконтне стопе).

Ентитет обезбеђује да не дође до двоструког рачунања или изостављања корекција за ризик. На пример, ако се процењени одливи готовине увећају да би узели у обзир надокнаду за преузимање ризика повезаног са обавезом, дисконтну стопу не треба кориговати да би обухватила тај ризик.

Инпути за технике процене (параграфи 67-71)

Б34 Примери тржишта на којима инпути могу бити уочљиви за неку имовину и обавезе (на пример, финансијски инструменти) укључују следеће:

- (а) *Берзанска тржишта*. На берзанском тржишту, закључне цене су и лако доступне и генерално одражавају фер вредност. Пример таквог тржишта је Лондонска берза.
- (б) *Дилерска тржишта*. На дилерском тржишту, дилери су спремни да тргују (или да купују или продају за свој рачун), чиме обезбеђују ликвидност користећи свој капитал за држање залиха ставки за које стварају тржиште. Типично понуђене и тражене цене (које

представљају цену по којој је дилер вољан да купује и цену по којој је дилер вољан да продаје, тим редоследом) чешће су доступне од закључних цена. Ванберзанска тржишта (за која се цене јавно објављују) су дилерска тржишта. Дилерска тржишта такође постоје за неку другу имовину и обавезе, укључујући и неке финансијске инструменте, робу и физичку имовину (на пример, половна опрема).

- (ц) *Брокерска тржишта.* На брокерском тржишту брокери настоје да повежу купце са продавцима, али нису спремни да тргују за сопствен рачун. Другим речима, брокери не користе сопствени капитал за држање залиха ставки за које стварају тржиште. Брокер зна понуђене и тражене цене релевантних страна, али свака од страна типично није упозната са ценовним захтевима друге стране. Цене закључених трансакција су некад познате. Брокерска тржишта укључују мреже електронске комуникације на којима се налози за куповину и продају упарују, као и тржишта пословних и стамбених некретнина.
- (д) *Тржишта инвеститора носилаца.* На тржишту инвеститора носилаца, трансакције, како иницијалне тако и поновне продаје, се уговарају независно без посредника. Информације о таквим трансакцијама су тешко јавно доступне.

Хијерархија фер вредности (параграфи 72-90)

Инпути нивоа 2 (параграфи 81-85)

Б35 Примери инпута нивоа 2 за појединачну имовину и обавезе укључују следеће:

- (а) *Своп каматне стопе са примањем фиксне и плаћањем варијабилне камате базиран на своп стопи Лондонске међубанкарске понуђене стопе ("London Interbank Offered Rate" - LIBOR).* Инпут нивоа 2 је LIBOR своп стопа ако је та стопа уочљива у интервалима уобичајеног објављивања суштински током целокупног трајања свопа.
- (б) *Своп каматне стопе са примањем фиксне и плаћањем варијабилне камате базиран на криви приноса исказаној у страниој валути.* Инпут нивоа 2 је LIBOR своп стопа ако је та стопа уочљива суштински током целокупног века трајања свопа у уобичајеном интервалу објављивања. То би био случај кад би век трајање свопа био 10 година и када би та стопа била уочљива у уобичајеном интервалу објављивања током 9 година, под условом да екстраполација криве приноса за 10. годину није значајна за одмеравање фер вредности свопа у целости.
- (ц) *Своп каматне стопе са примањем фиксне и плаћањем варијабилне камате базиран на преференцијалној каматној стопи дате банке.* Инпут нивоа 2 би била преференцијална каматна стопа која се изводи екстраполацијом, када су екстраполиране вредности потврђене уочљивим тржишним подацима, на пример, кроз корелацију са каматном стопом која је уочљива суштински током целокупног века трајања свопа.
- (д) *Трогодишња опција за акције којима се тргује на берзи.* Инпут нивоа 2 би била имплицирана променљивост акција која се изводи екстраполацијом на 3. годину, када су оба следећа услова испуњени:
  - (i) Цене за једногодишње и двогодишње опције на акције су уочљиве.
  - (ii) Екстраполирана имплицирана променљивост трогодишње опције је поткрепљена уочљивим подацима суштински током целокупног века трајања опције.

У том случају, имплицирана променљивост би могла да се изведе екстраполацијом из имплициране променљивост једногодишњих и двогодишњих опција за акције које су потврђене имплицираном променљивошћу трогодишњих опција за акције упоредивих ентитета, под условом да је установљена корелација једногодишњих и двогодишњих променљивости.

- (е) *Аранжман о лиценцирању.* За аранжман о лиценцирању који је стечен у пословној комбинацији и који је недавно уговорен између неповезане стране и стеченог ентитета (страна у аранжману о лиценцирању), инпут Нивоа 2 би била стопа тангијема у уговору са неповезаном страном на почетку аранжмана.
- (ф) *Залихе готових производа у малопродајном објекту.* За залихе готових производа које су стечене у пословној комбинацији, инпут нивоа 2 би била или цена за купце у малопродаји или цена за продавце на мало на тржишту велепродаје, коригована за разлике између стања и локације ставке на залихама и упоредивих (тј. сличних) ставки залиха, тако да

одмеравање фер вредности одражава цену која би била наплаћена у трансакцији продаје залиха другом продавцу на мало којом би били закључене неопходне активности продаје. У концептуалном смислу, одмеравање фер вредности је исто, било да се корекције врше за малопродајну цену (ка нижој инстанци) или за велепродајну цену (ка вишој инстанци). Генерално, цена која захтева најмањи степен субјективних корекција треба да се користи за одмеравање фер вредности.

- (г) *Објекат који се држи и користи.* Инпут Нивоа 2 би била цена по квадратном метру простора у објекту (коэффициент процене) изведена из уочљивих тржишних података, на пример коэффициент изведени из цена уочљивих трансакција са упоредивим (тј. сличним) објектима на сличним локацијама.
- (х) *Јединица која генерише готовину.* Инпут нивоа 2 би био коэффициент процене (на пример, коэффициент приноса или прихода или сличног мерила резултата) изведен из уочљивих тржишних података, на пример коэффициент изведени из цена уочених у трансакцијама са упоредивим (тј. сличним) пословањима, са узимањем у обзир оперативних, тржишних, финансијских и нефинансијских фактора.

Инпути нивоа 3 (параграфи 86-90)

Б36 Примери инпута нивоа 3 за појединачна имовину и обавезе укључују следеће:

- (а) *Дугорочни девизни своп.* Инпут нивоа 3 би била каматна стопа за деноминовану валуту која није уочљива и која није поткрепљена уочљивим тржишним подацима на уобичајене датуме објављивања, нити на друге датуме током суштински целокупног века трајања девизног свопа. Каматне стопе у девизном свопу су стопе свопа обрачунате на основу крива приноса релевантних земаља.
- (б) *Трогодишња опција за акције којима се тргује на берзи.* Инпут нивоа 3 би била историјска променљивост, тј. променљивост за акције изведена из историјских цена акција. Историјска променљивост типично не представља тренутна очекивања тржишних учесника о будућој променљивости, чак и кад је то једина доступна информација за одређивање цене опције.
- (ц) *Своп каматне стопе.* Инпут нивоа 3 би била средња општеприхваћена тржишна (необавезујућа) цена свопа која је развијена коришћењем података који нису директно уочљиви и која није на други начин потврђена уочљивим тржишним подацима.
- (д) *Преузета обавеза повлачења имовине из употребе у пословној комбинацији.* Инпут нивоа 3 би била садашња процена заснована на сопственим подацима ентитета о будућим одливима готовине који ће бити плаћени за извршење обавезе (укључујући и очекивања тржишних учесника о трошковима за извршење обавезе и надокнаде коју би тржишни учесник захтевао за преузимање обавезе демонтаже имовине) ако не постоје разумно расположиве информације које указују на то да би тржишни учесници користили другачије претпоставке. Инпут нивоа 3 би се користио у техници садашње вредности у комбинацији са другим инпутима, на пример, тренутна безризична каматна стопа или безризична стопа коригована за ризик, ако је ефекат кредитног положаја ентитета везано за фер вредност обавезе одражен у дисконтној стопи, уместо у процењеним будућим одливима готовине.
- (е) *Јединица која генерише готовину.* Инпут Нивоа 3 би била финансијска пројекција (на пример, токови готовине или биланс успеха) заснована на сопственим подацима ентитета, ако не постоје разумно расположиве информације које указују на то да би тржишни учесници користили другачије претпоставке.

Одмеравање фер вредности када обим или ниво активности везан за имовину или обавезу значајно опадне

Б37 Фер вредност имовине или обавезе може да претрпи промене услед значајног пада у обиму и нивоу активности везане за ту имовину или обавезу у односу на уобичајену тржишну активност везану за имовину или обавезу (или сличну имовину или обавезу). Да би се установило да ли је, на основу расположивих доказа, дошло до значајног пада у обиму и нивоу активности везано за имовину или обавезу, ентитет процењује значај и релевантност фактора као што су следећи:

- (а) Мали број трансакција у претходном периоду.
- (б) Котације цена нису развијене коришћењем актуалних информација.

- (ц) Котације цена се значајно разликују како временски тако и између чинилаца на тржишту (на пример, брокерска тржишта).
- (д) Индекси који су претходно били у јакој корелацији са фер вредностима имовине или обавезе показују доказиво одсуство корелације са недавним индикацијама фер вредности имовине или обавезе.
- (е) Присутан је значајан раст у имплицираним ликвидносним премијама за ризик, приносима или индикаторима учинка (као што су стопе кашњења или величине губитка) за уочљиве трансакције или котиране цене у поређењу са проценама ентитета о очекиваним токовима готовине, узимајући у обзир све на тржишту расположиве податке о кредитном ризику и другом ризику неизвршења везано за имовину или обавезу.
- (ф) Присутан је широк распон понуде-потражње или значајно повећање распона понуде-потражње.
- (г) Дошло је до значајног пада у активностима, или постоји одсуство тржишта за нове емисије (тј. примарно тржиште) везане за имовину или обавезу или за сличне имовине или обавезе.
- (х) Мали број информација је јавно доступан (на пример, трансакције које се одвијају на тржишту инвеститора носилаца).
- Б38** Ако ентитет закључи да је дошло до значајног пада у обиму и нивоу активности везано за имовину или обавезу у односу на уобичајену тржишну активност везану за имовину или обавезу (или сличну имовину или обавезу), неопходна је додатна анализа трансакција и котираних цена. Смањење обима и нивоа активности само по себи не указује на то да цена трансакције или котирана цена не представљају фер вредност нити да је трансакција на таквом тржишту нередовна. Међутим, ако ентитет утврди да цена трансакција или котирана цена не представљају фер вредност (на пример, могуће је да постоје трансакције које су нередовне), корекција цене трансакције или котиране цене је неопходна да би ентитет могао да користи те цене као основ за одмеравање фер вредности, где таква корекција може бити значајна за одмеравање фер вредности у целини. Корекције могу бити неопходне и у другим околностима (на пример, цена за сличну имовину може да захтева значајну корекцију да би била упоредива са имовином које се одмерава или када је цена застарела).
- Б39** У овом IFRS није описана методологија за прављење значајних корекција у ценама трансакција или котираним ценама. Видети параграфе 61-66 и Б5-Б11 за дискусију о употреби техника процене у одмеравању фер вредности. Независно од технике процене која се користи, ентитет прави одговарајуће корекције за ризик, укључујући и премију за ризик која одражава износ који би тржишни учесници захтевали као надокнаду за неизвесност својствену токовима готовине везано за имовину или обавезу (видети параграф Б17). У супротном, одмеравање веродостојно не приказује фер вредност. У неким случајевима, тешко је утврдити одговарајућу корекцију за ризик. Међутим, тежина тог задатка не представља довољан основ да се искључи корекција за ризик. Корекција за ризик одражава редовну трансакцију између тржишних учесника на датум одмеравања по тренутним условима на тржишту.
- Б40** У случају да је дошло до значајног пада у обиму или нивоу активности везано за имовину или обавезу, промена у техници процене или употреба вишеструких техника процене може бити одговарајућа (на пример, употреба тржишног приступа и технике садашње вредности). У одређивању тежине индиција фер вредности које су последица коришћења вишеструких техника процене, ентитет разматра разумност опсега одмеравања фер вредности. Циљ је да се утврди тачка у том распону која је најрепрезентативнија за фер вредност у датим околностима. Широк опсег одмерених фер вредности може указивати на неопходност додатне анализе.
- Б41** Чак и ако је дошло до значајног пада у обиму или нивоу активности везано за имовину или обавезу, циљ одмеравања фер вредности остаје исти. Фер вредност је цена која би се наплатила за продају имовине или платила за пренос обавезе у редовној трансакцији (тј. није у питању изнуђена ликвидација или продаја из нужде) између учесника на тржишту на датум одмеравања по тренутним тржишним условима.
- Б42** Процена цене по којој би тржишни учесници били вољни да учествују у трансакцији на датум одмеравања по тренутним тржишним условима, ако је дошло до значајног пада у обиму или нивоу активности везано за имовину или обавезу, зависи од чињеница и околности на датум одмеравања и захтева просуђивање. Намера ентитета да држи имовину или да измири или на други начин испуни обавезу није релевантно у одмеравању фер вредности, зато што је фер вредност на тржишту засновано одмеравање, а не одмеравање засновано на специфичном ентитету.

Идентификовање нередовних трансакција

Б43 Утврђивање да ли је трансакција редовна (или је нередовна) је отежано ако је дошло до значајног пада у обиму и нивоу активности везане за имовину или обавезу у односу на уобичајену тржишну активност везану за имовину или обавезу (или слична имовина или обавезе). У таквим околностима не треба извести закључак да су све трансакције на том тржишту нередовне (тј. изнуђене ликвидације или продаје из нужде). Околности које могу указивати на то да је трансакција нередовна укључују следеће:

- (а) Не постоји довољна изложеност тржишту у периоду који претходи датуму одмеравања, чиме се омогућују активности везане за продају које су редовне и уобичајене за трансакцију са имовином или обавезама, по тренутним тржишним условима.
- (б) Редован и уобичајен период за активности продаје је прошао, али је продавац понудио имовину или обавезу само једном тржишном учеснику.
- (ц) Продавац је у или се ближи стечају или принудној управи (тј. продавац је у отежаним околностима).
- (д) Од продавца се захтева продаја да би испунио регулаторне или законске обавезе (тј. продавац је под принудом).
- (е) Цена трансакције представља екстремну вредност у поређењу са недавним трансакцијама са истом или сличном имовином или обавезом.

Ентитет процењује околности да би утврдио да ли је, на основу расположивих доказа, трансакција редовна.

Б44 Ентитет узима у обзир све елементе који следе у одмеравању фер вредности или процењивању премије за тржишни ризик:

- (а) Ако докази указују на то да трансакција није редовна, ентитет придаје врло малу важност (у поређењу са другим индикаторима фер вредности), готово никакву, цени трансакције.
- (б) Ако докази указују на то да је трансакција редовна, ентитет онда такву цену трансакције узима у обзир. Важност која се придаје цени трансакције у поређењу са другим индикаторима фер вредности ће зависити од чињеница и околности као што су следећи:
  - (i) обим трансакције.
  - (ii) упоредивост трансакције са имовином или обавезом који се одмеравају.
  - (iii) временски период од датума трансакције до датума одмеравања.
- (ц) Ако ентитет не поседује довољне информације да би закључио да ли је трансакција редовна, онда узима у обзир цену трансакције. Међутим, та цена трансакције не мора да представља фер вредност (тј. цена трансакције није обавезно једини или примарни основ за одмеравање фер вредности нити за процену премије за тржишни ризик). Када ентитет не поседује довољне информације да би закључио да ли су конкретне трансакције редовне, ентитет онда придаје мању важност тим трансакцијама у поређењу са другим трансакцијама за које је познато да су редовне.

Ентитет не мора да уложи велик труд у утврђивање да ли је трансакција редовна, али неће игнорисати информације које су разумно доступне. Када је ентитет учесник у трансакцији, подразумева се да поседује довољно информација за извођење закључка да ли је трансакција редовна.

Коришћење котираних цена које обезбеђују треће стране

Б45 Овај IFRS не искључује употребу котираних цена које обезбеђују треће стране, као што су службе за одређивање цена или брокери, ако је ентитет утврдио да су котиране цене које обезбеђују те стране развијене у складу са овим IFRS.

Б46 У случају да је дошло до значајног пада у обиму или нивоу активности везано за имовину или обавезу, ентитет оцењује да ли су котиране цене које обезбеђују треће стране развијене на основу актуелних информација које одражавају редовне трансакције или на основу технике процене која одражава претпоставке тржишних учесника (укључујући и претпоставке о ризику). У одређивању важности котиране цене као инпута у одмеравању фер вредности, ентитет придаје мању важност (у поређењу са другим индикаторима фер вредности који одражавају резултате трансакција) котацијама које не одражавају резултате трансакција.

- Б47   Надаље, природа котације (на пример, да ли је котација индикативна цена или обавезујућа понуда) се узима у обзир приликом одређивања важности расположивих доказа, где се већа важност придаје котацијама које обезбеђују треће стране, а које представљају обавезујуће понуде.

Прилог Ц

Датум ступања на снагу и прелазне одредбе

Овај прилог је саставни део овог IFRS и има исту важност као остали делови овог IFRS.

- Ц1 Ентитет примењује овај IFRS на годишње периоде који почињу 1. јануара 2013. године или касније. Ранија примена је дозвољена. Ако ентитет примењује овај IFRS за ранији период, обелодањује ту чињеницу.
- Ц2 Овај IFRS ће бити примењен проспективно од почетка годишњег периода у коме је први пут примењен.
- Ц3 Примена захтева обелодањивања у овом IFRS није обавезна на упоредне информације дате за периоде који претходе првој примени овог IFRS.
- Ц4 Објављивањем *Циклуса годишњих побољшања 2011-2013*, у децембру 2013. године, измењен је параграф 52. Ентитет треба да примењује ову измену проспективно за годишње периоде који почињу 1. јула 2014. године или касније. Ентитет треба да примењује ову измену проспективно од почетка годишњег периода у ком је почела примена IFRS 13. Ранија примена је дозвољена. Ако ентитет примени ову измену за неки ранији период, обелодањује ту чињеницу.
- Ц5 Објављивањем IFRS 9 у јулу 2014. године, измењен је параграф 52. Ентитет треба да примењује ову измену када примењује IFRS 9.